

บทที่ 2

การจัดองค์กรและระบบงานเงินฝากสินเชื่อและภาระผูกพัน

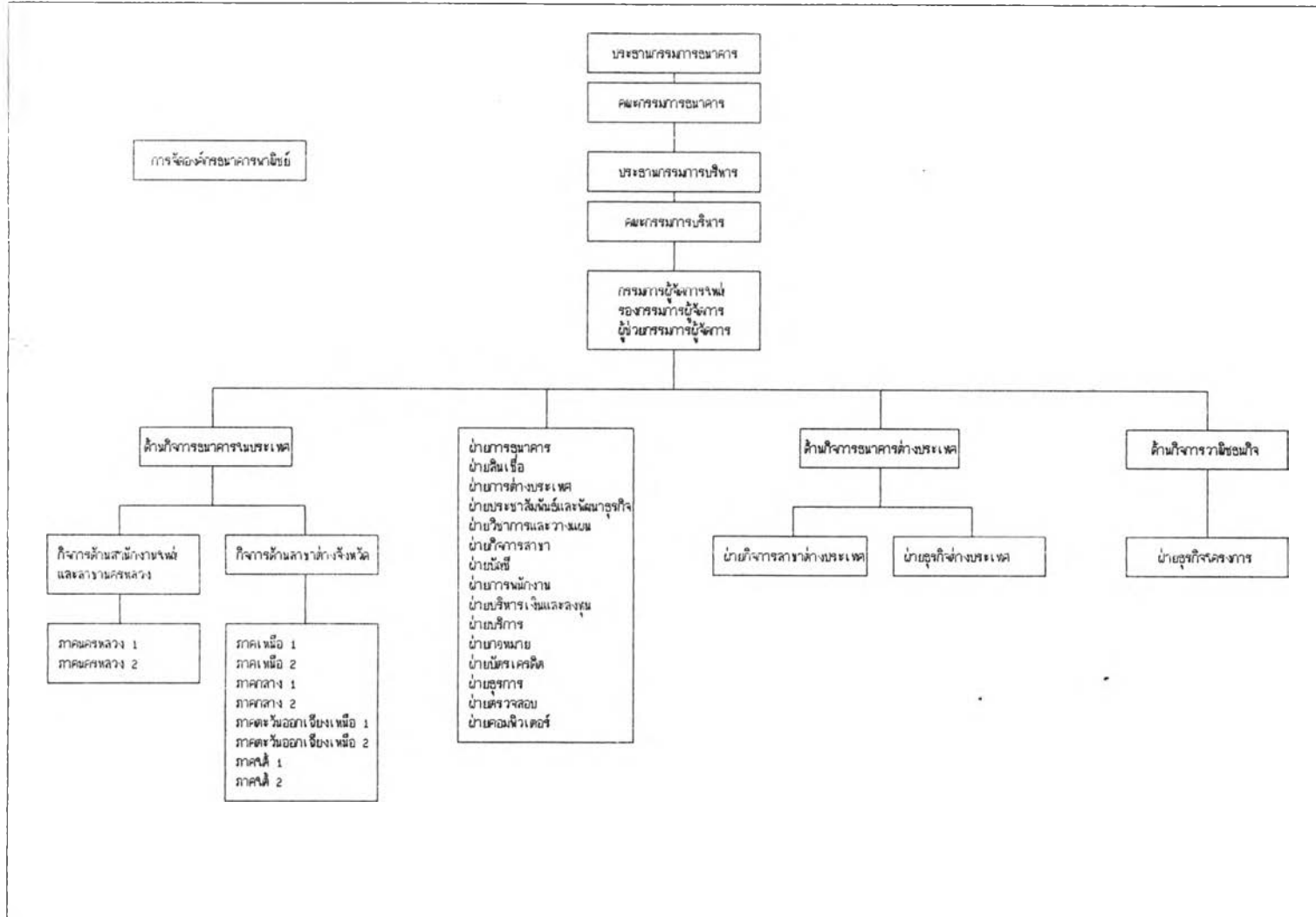
2.1 การจัดองค์กร

การจัดองค์กรของธนาคารพาณิชย์มีวัตถุประสงค์ เพื่อให้เกิดความสะดวก ในการให้บริการแก่ลูกค้า การประเมินผล การบริหารศูนย์กำไร การควบคุมภายในและบริหารบุคลากร ธนาคารพาณิชย์จะแบ่งการบริหารงานออกเป็น

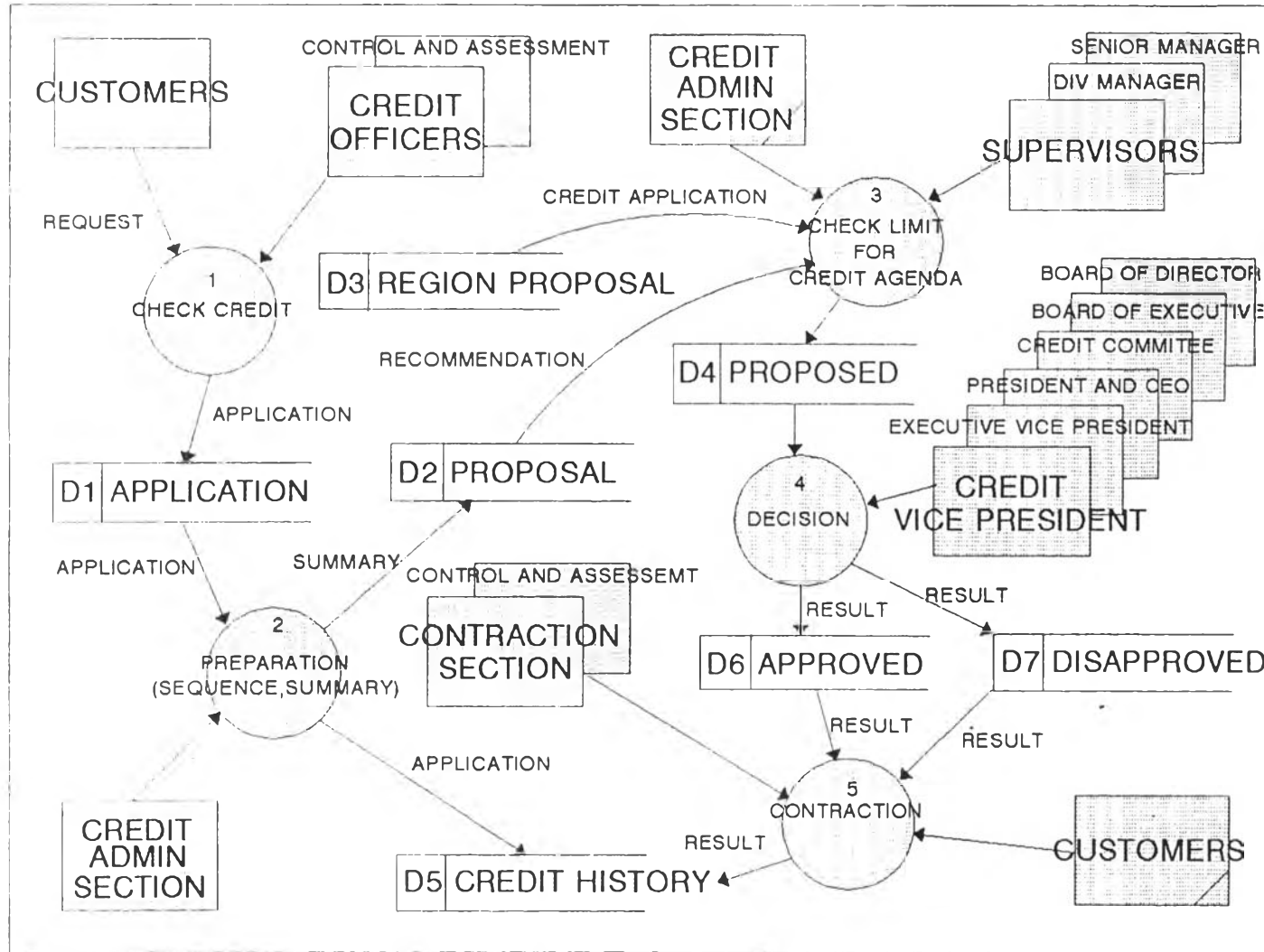
1. ฝ่าย (Department)
2. สำนัก (Office)
3. ส่วน (Division)
4. หน่วย (Section)

โดยมี ผู้อำนวยการฝ่าย (ผู้จัดการฝ่าย) หัวหน้าสำนัก ผู้จัดการส่วนและหัวหน้าหน่วย เป็นผู้ดูแลและควบคุมตามลำดับ จำนวนของแต่ละระดับขึ้นกับความจำเป็น ความคล่องตัวและปริมาณงาน เพื่อให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ เป้าหมายของการดำเนินธุรกิจธนาคาร และสามารถปรับเปลี่ยนไปตามสถานการณ์ สิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป เช่น ส่วนต่างๆ อาจจะขยายตัวออกมาเป็นสำนัก หรือ ฝ่าย เมื่อมีปริมาณงานมากขึ้น

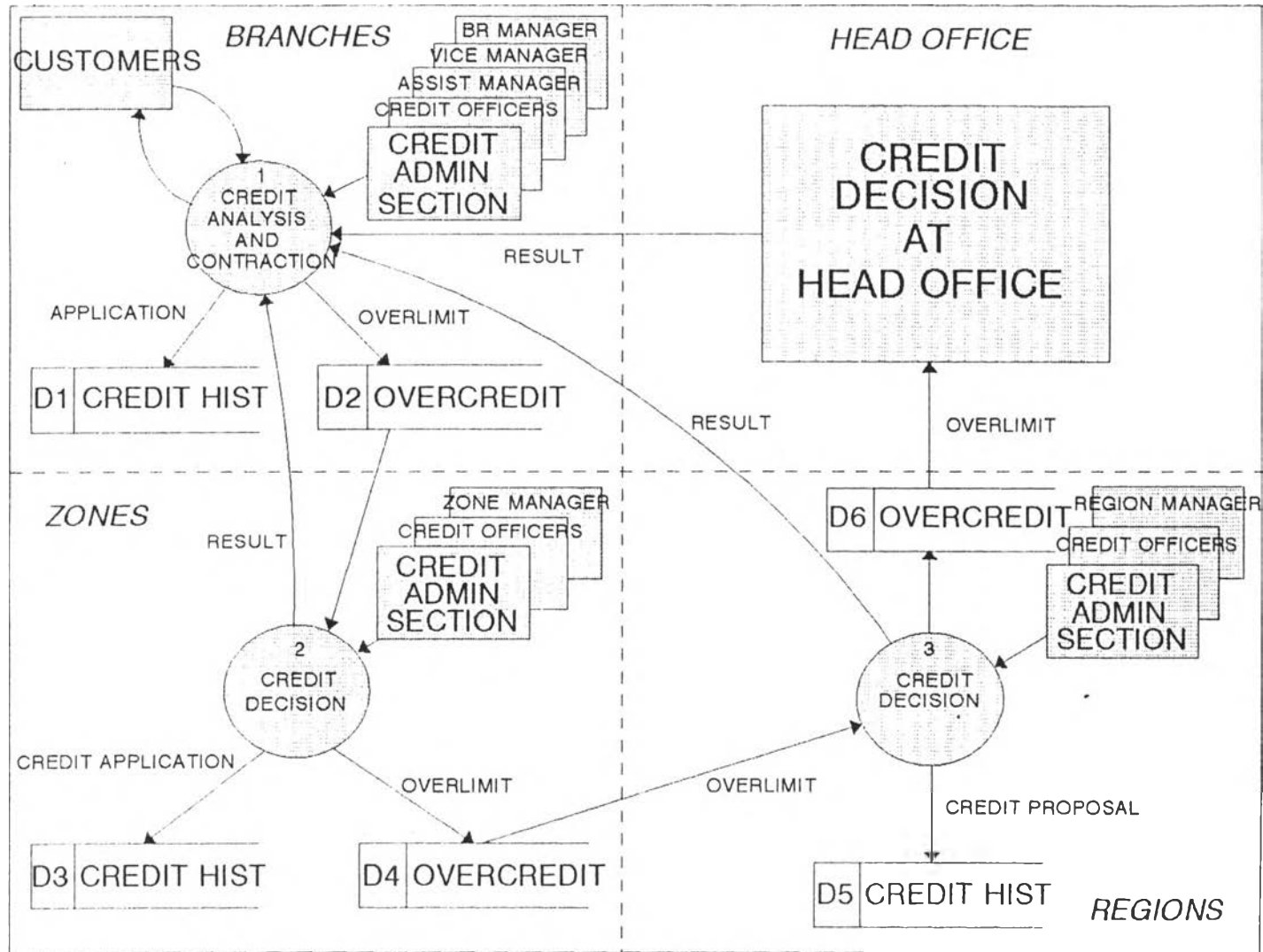
อนึ่ง ผู้จัดการแต่ละสาขาอาจได้รับวงเงินการอนุมัติสินเชื่อไม่เท่ากัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเหมาะสม ท่าเลที่ตั้งและผลประกอบการ รูปที่ 2.1 แสดงการจัดองค์กรของธนาคารโดยทั่วไป ส่วนรูปที่ 2.2 และ 2.3 แสดงขั้นตอนของการอนุมัติสินเชื่อผ่านสำนักงานใหญ่และสาขาสำนักงานเขต สำนักงานภาค ตามลำดับ

รูปที่ 2.1 แสดงการจัดองค์กรของธนาคาร

รูปที่ 2.2 แสดงขั้นตอนการอนุมัติสินเชื่อผ่านสำนักงานใหญ่

รูปที่ 2.3 แสดงขั้นตอนการอนุมัติสินเชื่อผ่านสาขา สำนักงานเขตและสำนักงานภาค

2.2 ระบบงานเงินฝากสินเชื่อและภาระผูกพัน

2.2.1 ระบบงานเงินฝาก (Deposits System)

การรับฝากเงินเป็นวัตถุประสงค์หลักที่สำคัญของ การประกอบกิจการธนาคารพาณิชย์ เนื่องจากเงินฝากเป็นแหล่งที่มาของเงินทุนดำเนินงาน (Source of Funds) ที่สำคัญอย่างหนึ่ง

แหล่งที่มาของเงินทุนดำเนินงาน ของธนาคารพาณิชย์ มี 3 ทาง คือ

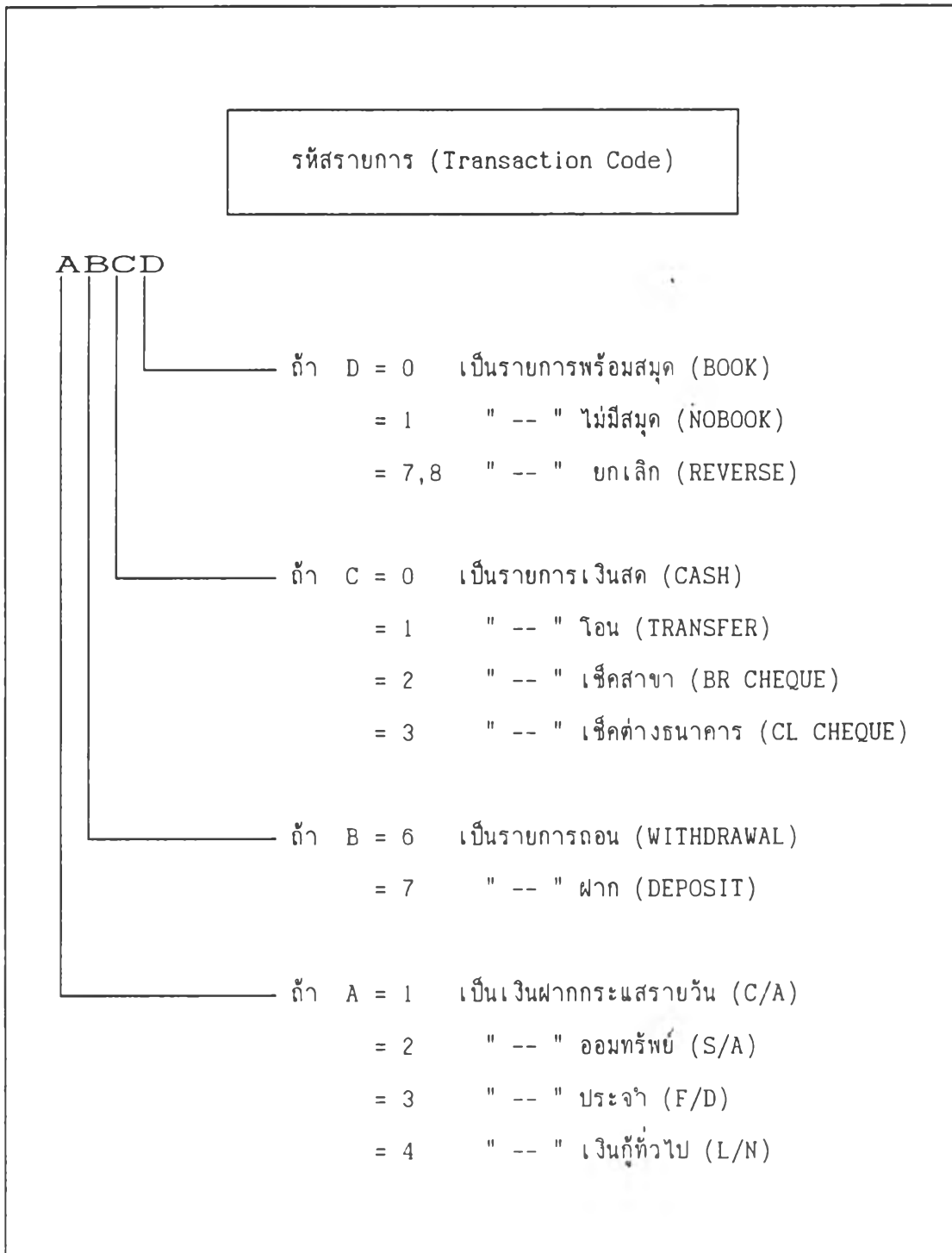
- ผู้ถือหุ้น (Shares' Holders)
- เงินฝากของประชาชน (Deposits)
- การกู้ยืม (Borrowings)

ประมาณร้อยละ 75 - 80 ของทุนดำเนินงานธนาคารพาณิชย์ได้จากเงินฝากของลูกค้าแล้วธนาคารนำไปลงทุนหาผลประโยชน์ในรูปแบบต่างๆ เช่น การให้กู้ยืม การซื้อลดตั๋วเงิน เป็นต้น ซึ่งผลตอบแทนที่ได้รับจากการนำเงินฝากไปลงทุนหาผลประโยชน์ ธนาคารนำมาจ่ายเป็นดอกเบี้ยเงินฝากแก่ผู้ฝาก และเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานซึ่งจะก่อให้เกิดกำไร หรือขาดทุนจากการประกอบกิจการ

เงินฝากแบ่งออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่

- เงินฝากออมทรัพย์ (Saving Deposit :S/A)
- เงินฝากกระแสรายวัน (Current Account :C/A)
- เงินฝากประจำ (Time or Fixed Deposit :T/D)

รูปแบบรหัสรายการ(Transaction Code) ที่ใช้ในการบันทึกข้อมูลเงินฝากของลูกค้า ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ ผ่านระบบเทลเลอร์ ดังแสดงในตารางที่ 2.1

ตารางที่ 2.1 แสดงรูปแบบรหัสรายการสำหรับบันทึกข้อมูลผ่านระบบเทเลเลอร์

ก. เงินฝากออมทรัพย์

1. ความหมาย

เงินฝากออมทรัพย์ คือ เงินฝากเพื่อเรียก หรือเงินฝากที่ต้องจ่ายคืนเมื่อทวงถาม (Demand Deposit) เป็นเงินฝากที่ธนาคารมีพันธะที่จะต้องจ่ายคืนให้แก่ลูกค้าเมื่อเรียกหรือตามสั่ง

2. วัตถุประสงค์

เพื่อส่งเสริมการออมทรัพย์ของลูกค้า ซึ่งเป็นผู้ฝากที่มีรายได้ปานกลางหรือ รายได้น้อย โดยที่ในการนำฝากหรือถอน ไม่จำกัดจำนวนเงินและจำนวนครั้งต่อวันและเป็นการให้คุ้มครองผู้ฝากให้ได้รับความสะดวก ปลอดภัย ไม่ต้องเก็บรักษาเงินไว้กับตนเอง

3. การดำเนินงาน

- ใช้สมุดคู่ฝาก (Pass Book) บันทึกรายการฝาก-ถอนและยอดเงินคงเหลือ การฝากและถอนใช้ใบนำฝาก (Pay-in Slip) และใบขอถอนเงิน (Pay-out Slip) ตามลำดับ ปัจจุบันยินยอมให้ถอนและโอนหักบัญชี ด้วยบัตร A.T.M บัตรเครดิต (VISA) และสามารถถอนได้ทุกสาขา โดยใช้สมุดคู่ฝากแสดง ณ เคาน์เตอร์ของธนาคารที่ใช้คอมพิวเตอร์ On-line ถึงสำนักงานนั้น

- กรณีถอนเงินโดยใช้บัตร A.T.M. ซึ่งยังไม่จำเป็นต้องใช้สมุดคู่ฝาก บันทึกรายการทันที (Nobook Item) แต่สามารถนำสมุดคู่ฝากไปให้ธนาคาร บันทึกรายการในภายหลัง

- การถอนเงินสด โดยไม่มีสมุดคู่ฝาก ผ่านทางระบบเทลเลอร์ (No Book) เป็นรายการที่ทำให้ธนาคารมีความเสี่ยงสูง ดังนั้นธนาคารส่วนใหญ่จะไม่อนุญาตให้ทำ

- ในกรณีที่ผู้ฝากหรือเจ้าของบัญชี ไม่สามารถจะฝากหรือถอนเงินได้ด้วยตนเองสามารถมอบฉันทะให้ผู้อื่นกระทำได้

- เงินฝากออมทรัพย์ เป็นเงินฝากที่มีความยืดหยุ่นสูง ธนาคารสามารถเปลี่ยนแปลงอัตราดอกเบี้ยได้ทันที โดยไม่ต้องรอให้ครบกำหนด

- การฝากและถอนจะกระทำเมื่อใดก็ได้ การนำเงินฝากเข้าบัญชีจะนำเข้าได้ทั้งเงินสด เช็ค คราฟท์ และเอกสารอื่นๆ

4. อัตราดอกเบี้ย

ธนาคารแห่งประเทศไทย ได้ประกาศยกเลิกการกำหนดเพดานอัตราดอกเบี้ย เมื่อวันที่ 8 มกราคม 2535 ซึ่งมีผลทำให้อัตราดอกเบี้ยลอยตัว กล่าวคือธนาคารพาณิชย์สามารถกำหนดและเปลี่ยนแปลงอัตราดอกเบี้ยได้โดยเสรี ปัจจุบันอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 6.50 ต่อปี

5. การหักภาษี ณ ที่จ่าย

อัตราภาษีของบุคคลธรรมดาหัก ณ ที่จ่ายร้อยละ 15 ทุกครั้งที่มีการจ่ายค.บ. ยกเว้นรายที่เข้าหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไข การยกเว้นภาษีเงินได้สำหรับค.บ. เงินฝากออมทรัพย์ตามประกาศอธิบดีกรมสรรพากร ฉบับที่ (41) เมื่อวันที่ 7 พฤศจิกายน 2534

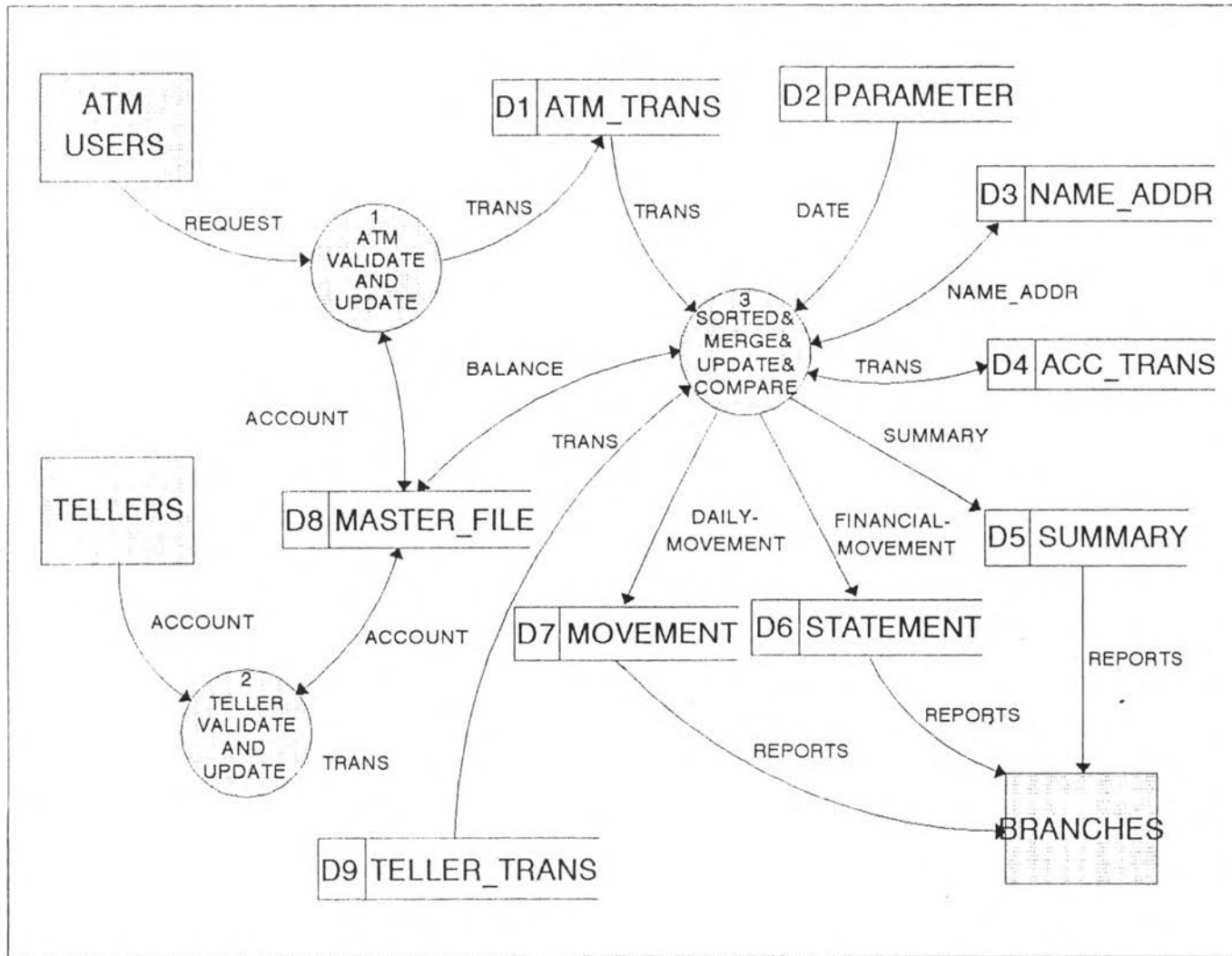
6. การบันทึกรายการเงินฝาก

ใช้ระบบ Computer On-line ผ่านทางระบบ Teller มีรูปแบบและความหมาย ดังแสดงในตารางที่ 2.2 และระบบงานเงินฝากออมทรัพย์ แสดงสรุปได้ดังรูปที่ 2.4

ประเภทรายการ	บันทึกโดยรหัสรายการผ่านทางเทลเลอร์
1. การเปิดบัญชี	2390 - OPEN NEW ACCOUNT
2. การรับฝากเงิน โดยมีสมุดคู่ฝาก	
- เงินสด	2700 - CASH DEPOSIT
	2707 - REVERSE CASH DEPOSIT
- โอน, เชื่อกับธนาคารเดียวกัน	2710 - TRANSFER DEPOSIT
	2717 - REVERSE TRANSFER DEPOSIT
- เชื่อกของธนาคาร แต่ต่างสำนักงาน	2720 - BRANCH CHEQUE DEPOSIT
	2727 - REVERSE BRANCH CHEQUE DEPOSIT
- เชื่อกต่างธนาคาร	2730 - CLEARING CHEQUE DEPOSIT
	2737 - REVERSE CLEARING CHEQUE DEPOS

ประเภทรายการ	บันทึกโดยใช้รหัสรายการผ่านทางเทลเลอร์
3. การรับฝากโดยไม่มีสมุด - เงินสด - โอน, เช็คนาคารเดียวกัน - เช็คนาคาร แต่ต่างสำนักงาน - เช็คนาคารต่างธนาคาร	2701 - CASH DEPOSIT 2708 - REVERSE CASH DEPOSIT 2711 - TRANSFER DEPOSIT 2718 - REVERSE TRANSFER DEPOSIT 2721 - BRANCH CHEQUE DEPOSIT 2728 - REVERSE BRANCH CHEQUE DEPOSIT 2731 - CLEARING CHEQUE DEPOSIT 2738 - REVERSE CLEARING CHEQUE DEPOSIT
4. การถอนโดยมีสมุดคู่ฝาก - เงินสด - โอน	2600 - CASH WITHDRAWAL 2607 - REVERSE CASH WITHDRAWAL 2610 - TRANSFER WITHDRAWAL 2617 - REVERSE TRANSFER WITHDRAWAL
5. การถอนโดยไม่มีสมุดคู่ฝาก - เงินสด - โอน	2601 - CASH WITHDRAWAL 2608 - REVERSE CASH WITHDRAWAL 2611 - TRANSFER WITHDRAWAL 2618 - REVERSE TRANSFER WITHDRAWAL
6. การปิดบัญชี - เงินสด - โอน	2400 - CASH CLOSE A/C 2407 - REVERSE CASH CLOSE A/C 2410 - TRANSFER CLOSE A/C 2417 - REVERSE TRANSFER CLOSE A/C

ตารางที่ 2.2 แสดงรหัสรายการสำหรับบันทึกข้อมูลระบบงานเงินฝากออมทรัพย์

รูปที่ 2.4 แสดงระบบงานเงินฝากออมทรัพย์

ข. เงินฝากกระแสรายวัน

1. ความหมาย

เงินฝากกระแสรายวันหรือบัญชีเดินสะพัด คือ เงินฝากที่ธนาคารต้องจ่ายคืนแก่ผู้ฝากทันที เมื่อผู้ฝากเรียกเรื่อง

2. วัตถุประสงค์

เป็นเงินทุนหมุนเวียนในการค้า คือ ฝากหรือถอนตามความจำเป็น

3. การดำเนินงาน

- ในการฝากเงินใช้ใบฝาก (Pay-in Slip) และใช้ในการถอนจะใช้เช็ค(Cheque) แต่ในปัจจุบันธนาคารยินยอมให้ถอนได้ด้วยบัตร A.T.M บัตรเครดิต(VISA)
- ไม่มีการคิดดอกเบี้ยให้ลูกค้า(Non-interest Bearing A/C)
- ต้องมีผู้แนะนำ ซึ่งอาจจะ是客户ด้วยตัวเอง หรือพนักงานธนาคารและจะต้องพิจารณาก่อนว่าไม่อยู่ใน Black List ของธนาคารเพราะเงินฝากประเภทนี้ลูกค้าสามารถใช้เช็คไปในทางที่ไม่สุจริตได้

4. อัตราดอกเบี้ย

ธนาคารแห่งประเทศไทย ได้ประกาศยกเลิกการกำหนดเพดานอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืม เมื่อวันที่ 1 มิ.ย 2535 ซึ่งมีผลทำให้อัตราดอกเบี้ยลอยตัว กล่าวคือธนาคารพาณิชย์สามารถกำหนดและเปลี่ยนแปลง อัตราดอกเบี้ยได้โดยเสรี ปัจจุบัน อัตรา ค.บ. เงินกู้เบิกเกินบัญชีขั้นต่ำ (ลูกค้าชั้นดี) (Minimum Overdraft Rate : MOR) เป็นร้อยละ 13.00 ต่อปี โดยทั่วไป จะคิดอัตราดอกเบี้ยจากลูกค้าแต่ละรายในลักษณะ MOR +

5. ภาษีหัก ณ ที่จ่าย

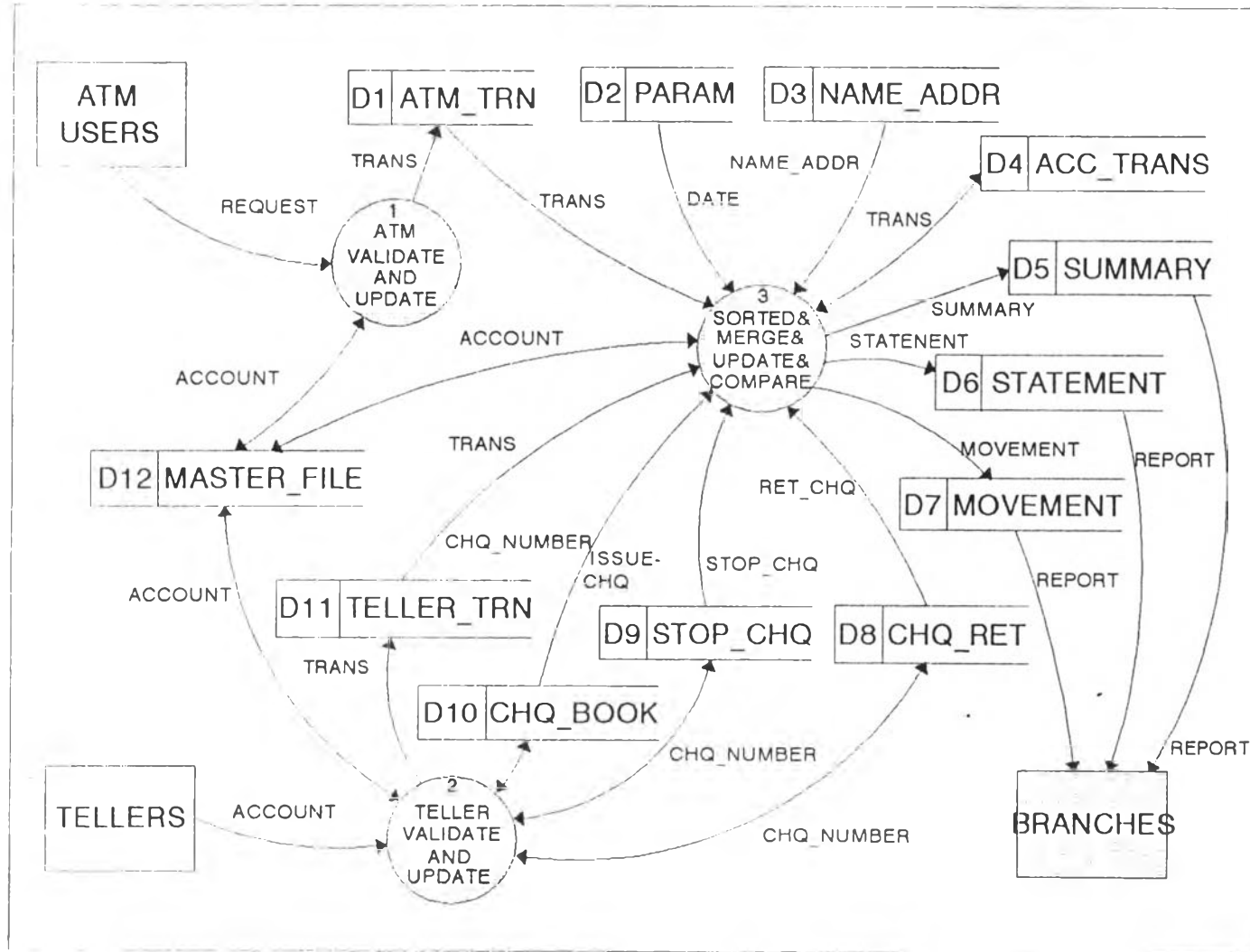
ไม่มีการคิดภาษีเงินได้ เพราะเป็นเงินฝากชนิดที่ไม่มีดอกเบี้ย

6. การบันทึกรายการเงินฝาก

ใช้ระบบComputer On-line ผ่านทางระบบ Teller มีรูปแบบและความหมาย ดังแสดงในตารางที่ 2.3 และระบบงานเงินฝากกระแสรายวันแสดงในรูปแบบที่ 2.5

ประเภทรายการ	บันทึกโดยผู้ใช้รหัสรายการผ่านทางเทลเลอร์
1. การเปิดบัญชี	1390 - OPEN NEW ACCOUNT
2. การสร้างวงเงินโอดี	1580 - CREATE CREDIT LIMIT
-การเพิ่มวงเงิน	1520 - EXTEND CREDIT LIMIT
-การลดวงเงิน	1530 - REDUCE CREDIT LIMIT
-การยกเลิกวงเงิน	1590 - DELETE CREDIT LIMIT
-แก้ไขการยกเลิกวงเงิน	1597 - REVERSE DELETE CREDIT LIMIT
3. การรับฝาก - เงินสด	1700 - CASH DEPOSIT
	1707 - REVERSE CASH DEPOSIT
-โอน, เชื่อกันธนาคารเดียวกัน	1710 - TRANSFER DEPOSIT
	1717 - REVERSE TRANSFER DEPOSIT
-เช็คของธนาคาร แต่ต่างสำนักงาน	1720 - BRANCH CHEQUE DEPOSIT
	1727 - REVERSE BRANCH CHEQUE DEPOSIT
-เช็คต่างธนาคาร	1730 - CLEARING CHEQUE DEPOSIT
	1737 - REVERSE CLEARING CHEQUE DEPOSIT
4. การถอน - เงินสด	1600 - CASH WITHDRAWAL
	1607 - REVERSE CASH WITHDRAWAL
-โอน	1610 - TRANSFER WITHDRAWAL
	1617 - REVERSE TRANSFER WITHDRAWAL
5. การปิดบัญชี - เงินสด	1400 - CASH CLOSE A/C
	1407 - REVERSE CLOSE A/C
-โอน	1410 - TRANSFER CLOSE A/C
	1417 - REVERSE TRANSFER CLOSE A/C

ตารางที่ 2.3 แสดงรหัสรายการสำหรับบันทึกข้อมูลระบบงานเงินฝากกระแสรายวัน

รูปที่ 2.5 แสดงระบบงานเงินฝากกระแสรายวัน

ค. เงินฝากประจำ

1. ความหมาย

เงินฝากประจำ คือ เงินฝากที่ต้องจ่ายคืนเมื่อสิ้นระยะเวลาที่กำหนดไว้ระยะเวลาการฝาก เช่น กำหนด 3, 6, 12 เดือนหรือมากกว่า ซึ่งอัตราดอกเบี้ยจะสูงกว่าเงินฝากออมทรัพย์

2. วัตถุประสงค์

เพื่อให้ลูกค้าลงทุนโดยได้ผลตอบแทนเป็นดอกเบี้ย และธนาคารจะนำเงินฝากนี้ไปลงทุน หรือให้กู้โดยคิดดอกเบี้ยจากลูกค้าอีกต่อหนึ่ง เป็นเงินฝากที่มีระยะเวลาที่กำหนด ดังนั้น ธนาคารสามารถจ่ายดอกเบี้ยเงินฝาก ประเภทนี้ได้ในอัตราที่สูง

3. การดำเนินงาน

- การฝากใช้ใบนำฝาก (Pay-in Slip) ธนาคารจะออกเป็นใบรับฝาก (Deposit Receipt) หรือสมุดคู่ฝาก (Pass Book) ให้ลูกค้า
- ไม่อนุญาตให้ทำการฝากหรือถอน ด้วย บัตร A.T.M.
- แม้ว่าจะมีการตกลงกำหนดระยะเวลาฝากที่แน่นอน แต่ในทางปฏิบัติ เมื่อมีความจำเป็นผู้ฝากอาจจะขอถอนเงินฝากก่อนที่จะครบกำหนดการฝากได้ โดยธนาคารจะไม่จ่าย หรือจ่ายดอกเบี้ยในอัตราที่ได้กำหนดเอาไว้ กล่าวคือถ้าถอนหลังจากการฝากได้ไม่ถึง 3 เดือนจะไม่จ่ายดอกเบี้ย แต่ถ้าถอนหลัง 3 เดือน จะจ่ายตามระยะเวลาที่ฝากไว้จริงในอัตราดอกเบี้ยไม่เกินกว่าอัตราดอกเบี้ยเงินฝากประเภทออมทรัพย์ เช่น เงินฝากประจำประเภท 3 เดือน ถ้าวอนก่อนกำหนด จะไม่จ่ายดอกเบี้ย แต่เงินฝากประจำประเภท 6 เดือน ถ้าวอนก่อนกำหนดและถอนก่อนทั้งๆที่ยังฝากไม่ถึง 3 เดือน จะไม่จ่ายดอกเบี้ย แต่ถ้าถอนก่อนกำหนด แต่หลังจาก 3 เดือน จะจ่ายในอัตราเงินฝากออมทรัพย์ เป็นต้น อย่างไรก็ตามการคิดดอกเบี้ย ให้แก่เงินฝากที่ถอนก่อนครบกำหนดต้องขึ้นอยู่กับประกาศของธนาคารแห่งประเทศไทย
- เงินฝากประจำมีจำนวนประมาณร้อยละ 62-65 ของเงินฝากทั้งสิ้นซึ่งสูงที่สุดในบรรดาเงินฝากรวมของธนาคารพาณิชย์ เพราะมีสิ่งที่น่าสนใจในค่านอัตราดอกเบี้ยที่สูงกว่าเงินฝากประเภทอื่นๆ ในปัจจุบันธนาคารพาณิชย์ยังเน้นเป้าหมาย เงินฝากประจำมากกว่าเงินฝากออมทรัพย์ เพราะการบริหารงานเงินฝากที่มีระยะเวลาแน่นอน ย่อมสะดวกต่อการวางแผนบริหารสินเชื่อ

4. อัตราดอกเบี้ย

ธนาคารแห่งประเทศไทย ได้ประกาศยกเลิก การกำหนดเพดาน อัตรา ค.บ. เงินฝากประจำทุกประเภท เมื่อวันที่ 16 มกราคม 2535 ซึ่งมีผลทำให้อัตรา ค.บ. ลอยตัว กล่าวคือ ธนาคารพาณิชย์สามารถกำหนดและเปลี่ยนแปลงอัตราดอกเบี้ย ได้อย่างเสรี ปัจจุบันอัตรา ค.บ. เงินฝากประจำประเภท 3, 6, 12 เดือนเป็นร้อยละ 7.50, 8.00 และ 10.00 ต่อปี ตามลำดับ

5. ภาษีหัก ณ ที่จ่าย

ผู้ฝากที่เป็นบุคคลธรรมดา จะต้องเสียภาษีเงินได้หัก ณ ที่จ่ายใน อัตราร้อยละ 15 ของรายรับ แต่บางรายได้รับการยกเว้น ตามประกาศพระราชกฤษฎีกาเรื่อง ยกเว้นราชการ เมื่อวันที่ 2 พฤศจิกายน 2532

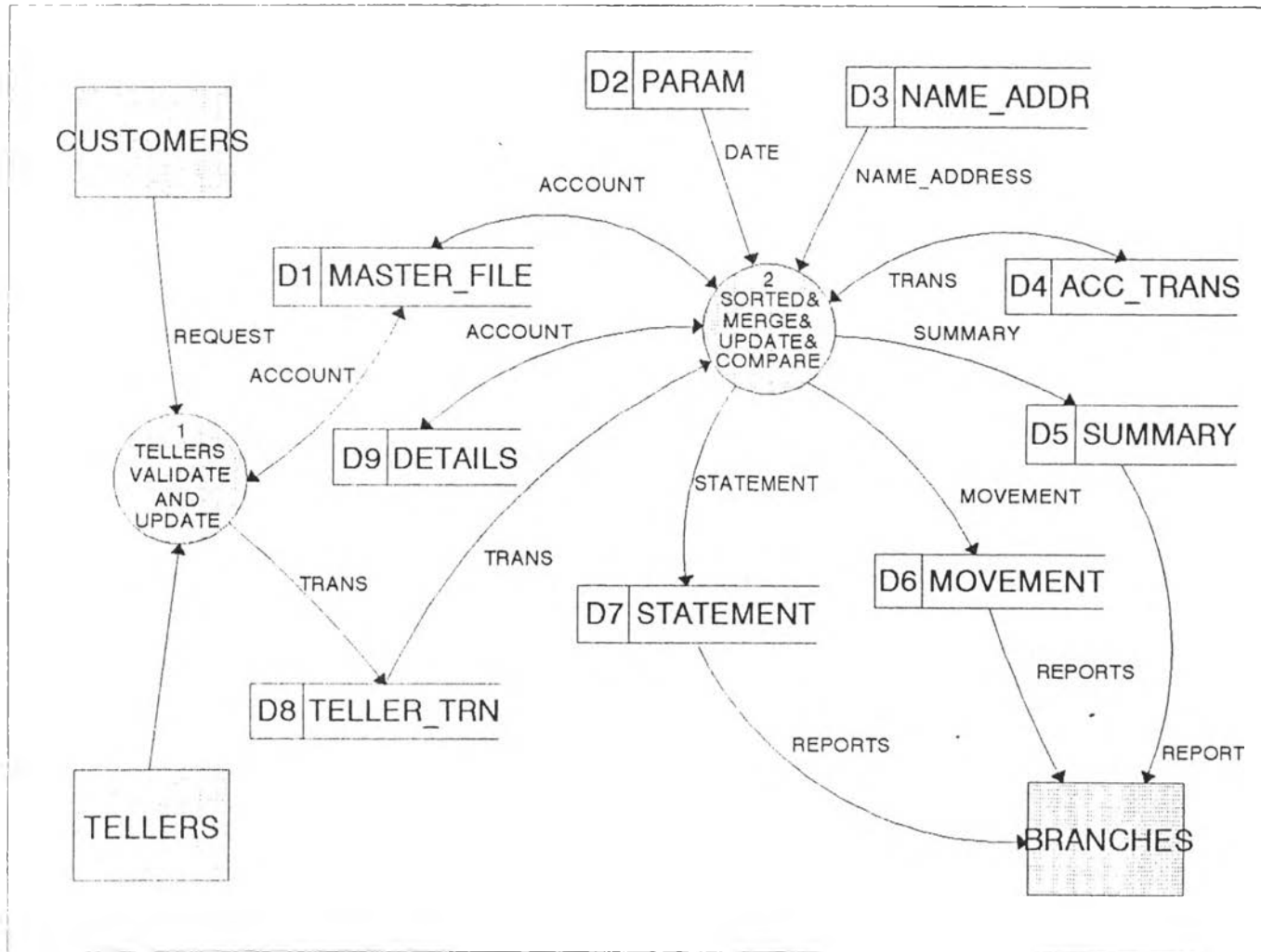
6. การบันทึกรายการเงินฝาก

ใช้ระบบ Computer On-line ผ่านทางระบบงาน Teller รูปแบบและความหมาย ดังแสดงในตารางที่ 2.4 และระบบงานเงินฝากประจำแสดง สรุปได้ ดังรูปที่ 2.6

ประเภทรายการ	บันทึกโดยใช้รหัสรายการผ่านทางเทลเลอร์
1. การเปิดบัญชี	3390 - OPEN NEW ACCOUNT
2. การรับฝากเงินโดยมีสมุดคู่ฝาก -สด	3700 - CASH DEPOSIT
	3707 - REVERSE CASH DEPOSIT
- โอน, เชื่อกันธนาคารเดียวกัน	3710 - TRANSFER DEPOSIT
	3717 - REVERSE TRANSFER DEPOSIT
- เชื่อกของธนาคาร แต่ต่างสำนักงาน	3720 - BRANCH CHEQUE DEPOSIT
	3727 - REVERSE BRANCH CHEQUE DEPOSIT
- เชื่อกต่างธนาคาร	3730 - CLEARING CHEQUE DEPOSIT
	3737 - REVERSE CLEARING CHEQUE DEPOS

ประเภทรายการ	บันทึกโดยใช้รหัสรายการผ่านทางเทลเลอร์
3. การรับฝากโดยไม่มีสมุด - เงินสด	3701 - CASH DEPOSIT
	3708 - REVERSE CASH DEPOSIT
- โอน, เชื่อกฎธนาคารเดียวกัน	3711 - TRANSFER DEPOSIT
	3718 - REVERSE TRANSFER DEPOSIT
- เช็คของธนาคาร แต่ต่างสำนักงาน	3721 - BRANCH CHEQUE DEPOSIT
	3728 - REVERSE BRANCH CHEQUE DEPOSIT
- เช็คต่างธนาคาร	3731 - CLEARING CHEQUE DEPOSIT
	3738 - REVERSE CLEARING CHEQUE DEPOSIT
4. การถอนโดยมีสมุดคู่ฝาก - เงินสด	3600 - CASH WITHDRAWAL
	3607 - REVERSE CASH WITHDRAWAL
- โอน	3610 - TRANSFER WITHDRAWAL
	3617 - REVERSE TRANSFER WITHDRAWAL
5. การปิดบัญชี - เงินสด	3400 - CASH CLOSE A/C
	3407 - REVERSE CASH CLOSE A/C
- โอน	3410 - TRANSFER CLOSE A/C
	3417 - REVERSE TRANSFER CLOSE A/C

ตารางที่ 2.4 แสดงรหัสรายการสำหรับบันทึกข้อมูลเงินฝากประจำ

รูปที่ 2.6 แสดงระบบงานเงินฝากประจำ

2.2.2 ระบบงานสินเชื่อและภาวะผูกพัน (Credit and Contingent Liabilities System)

ก. ระบบงานสินเชื่อ

สินเชื่อ เป็นบริการชนิดหนึ่งของธนาคารพาณิชย์ ซึ่งก่อให้เกิดรายได้ การให้สินเชื่อมีหลายประเภท ขึ้นอยู่กับการแบ่งประเภทว่าจะแบ่งในลักษณะใด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสะดวก ในการควบคุมอย่างเหมาะสม การให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อผู้บริหาร ในการกำหนดนโยบาย และใช้ในการจัดทำรายงานต่างๆ ที่ต้องยื่นต่อธนาคารแห่งประเทศไทยและส่วนราชการอื่นตามที่กฎหมายกำหนด การจำแนกประเภทสินเชื่อ แบ่งออกเป็น 6 วิธี คือ

1. ตามรูปแบบการให้สินเชื่อ ซึ่งมีอยู่ 3 รูปแบบ คือ

1.1 เงินให้กู้ (Loan: L/N)

ก. การดำเนินงาน

เป็นการให้สินเชื่อเป็นเงินก้อน ตามจำนวนที่ตกลง โดยผู้กู้จะขอรับไปเต็มจำนวน ครั้งเดียว หรือแบ่งเป็นส่วนๆ ตามเวลาที่ตกลงกัน มีระยะเวลาแน่นอน เมื่อผู้ชำระคืนแล้ว จะขอเบิกไปอีกไม่ได้ แม้ว่าจะยังไม่ครบกำหนดเวลาชำระคืน การชำระคืนอาจจะผ่อนเป็นรายเดือน รายงวด 6 เดือน หรือ 1 ปี (Installment Basis) หรือชำระเมื่อครบกำหนดครั้งเดียว (Single Payment) การชำระดอกเบี้ยอาจชำระทุกเดือน หรือเมื่อสิ้นงวด ถ้าเป็นเงินกู้รายใหญ่ อาจจะมีระยะปลอดดอกเบี้ยในช่วงหนึ่ง ส่วนใหญ่การชำระเงินต้นและดอกเบี้ย ธนาคารนิยมให้ลูกค้าชำระเป็นรายเดือน และจำนวนเงิน ที่ผ่อนชำระ ธนาคารจะนำไปเข้า บัญชีดอกเบี้ยรับก่อน ส่วนที่เหลือ จึงนำมาหักเงินต้น

ข. อัตราดอกเบี้ย

ธนาคารแห่งประเทศไทย ได้ประกาศยกเลิก การกำหนดเพดาน อัตรา ค.บ. เงินให้กู้ยืม เมื่อวันที่ 1 มิ.ย 2535 ซึ่งมีผลทำให้ อัตราค.บ. ลอยตัว กล่าวคือ ธนาคารพาณิชย์สามารถกำหนดและเปลี่ยนแปลงอัตรา ค.บ. ได้อย่างเสรี ปัจจุบันอัตรา ค.บ. เงินให้กู้ยืมขั้นต่ำ (ลูกค้าชั้นดี) (Minimum Loan Rate : MLR) เป็นร้อยละ 13.00 ต่อปี โดยทั่วไป จะคิด ค.บ. จากลูกค้าแต่ละรายในลักษณะ $MLR +$

ค. การบันทึกรายการเงินให้กู้ยืม

ใช้ระบบ Computer On-line ผ่านทางระบบงาน Teller รูปแบบและความหมายดังแสดงในตารางที่ 2.5 และระบบงานเงินกู้ แสดงดังรูปที่ 2.7

ประเภทรายการ	บันทึกโดยผู้ใช้รหัสรายการผ่านทางเทลเลอร์
1. การเปิดบัญชี	4390 - OPEN NEW ACCOUNT
2. การสร้างบัญชีสินเชื่อ	4391 - CREATE CUSTOMER ACCOUNT
3. การสร้างเงื่อนไขการชำระเงิน	4392 - CREATE PAYMENT CONDITION
4. การรับชำระเงินสด หักดอกเบี้ยก่อน	4700 - CASH PAYMENT
	4707 - REVERSE CASH PAYMENT
- โอน, เชื่อกันการเดียวกัน	4710 - TRANSFER PAYMENT
	4717 - REVERSE TRANSFER PAYMENT
- เช็คของธนาคาร แต่ต่างสำนักงาน	4720 - BRANCH CHEQUE PAYMENT
	4727 - REVERSE BRANCH CHEQUE PAYMENT
- เช็คต่างธนาคาร	4730 - CLEARING CHEQUE PAYMENT
	4737 - REVERSE CLEARING CHEQUE PAYMENT
5. การรับชำระเงินเฉพาะเงินสด - เงินสด	4701 - CASH PAYMENT
	4708 - REVERSE CASH PAYMENT
- โอน, เชื่อกันการเดียวกัน	4711 - TRANSFER PAYMENT
	4718 - REVERSE TRANSFER PAYMENT
6. การสร้างวงเงิน (CREDIT LINE)	4580 - CREATE CREDIT LIMIT
- เพิ่มวงเงิน	4520 - EXTENT CREDIT LIMIT
- ลดวงเงิน	4530 - REDUCE CREDIT LIMIT
- ยกเลิกวงเงิน	4590 - DELETE CREDIT LIMIT
- แก้ไขการยกเลิกวงเงิน	4597 - REVERSE DELETE CREDIT LINE
7. การกู้เงิน - เงินสด	4600 - CASH WITHDRAWAL
	4607 - REVERSE CASH WITHDRAWAL
- โอน	4611 - TRANSFER WITHDRAWAL
	4618 - REVERSE TRANSFER WITHDRAWAL

ประเภทรายการ	บันทึกโดยใช้รหัสรายการผ่านทางเทลเลอร์
8. การปิดบัญชี - เงินสด	4400 - CASH CLOSE A/C
	4407 - REVERSE CASH CLOSE A/C
- โอน	4410 - TRANSFER CLOSE A/C
	4417 - REVERSE TRANSFER CLOSE A/C

ตารางที่ 2.5 แสดงรหัสรายการสำหรับบันทึกข้อมูลระบบงานเงินกู้

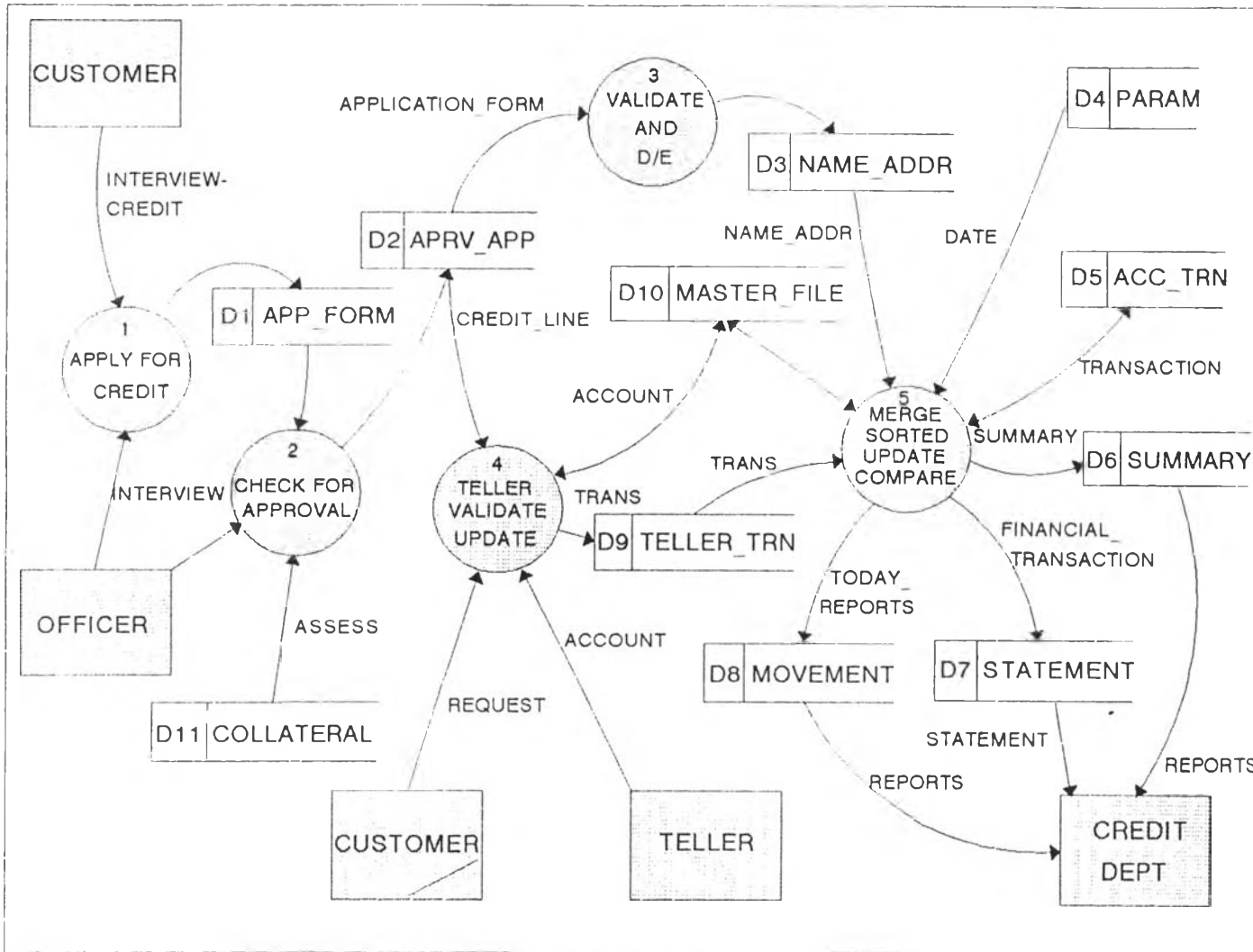
1.2 เงินเบิกเกินบัญชี (Overdraft : O/D)

ก. การดำเนินงาน

เป็นเงินให้สินเชื่อจาก บัญชีเงินฝากกระแสรายวัน ซึ่งลูกค้าจะต้องทำสัญญากับธนาคาร ซึ่งมีข้อกำหนดเกี่ยวกับวงเงินสูงสุดที่จะเบิกเกินบัญชีได้ อัตราดอกเบี้ยและกำหนดเวลาชำระคืน แล้วเบิกเงิน ด้วยการเขียนเช็คสั่งจ่าย การฝากเงินของลูกค้าแต่ละครั้งเท่ากับเป็นการชำระคืนเงินให้แก่ธนาคาร และลูกค้ามีสิทธิถอนไปใช้ได้อีก トラบเท่าที่ยอดเงินที่เบิกเกินบัญชีนั้นไม่ได้เกินกว่า วงเงินที่ตั้งไว้และสัญญากู้เบิกเกินบัญชียังไม่หมดอายุ และดอกเบี้ยของเงินเบิกเกินบัญชี ธนาคารจะเดบิตเข้าบัญชีทุกเดือน ในลักษณะทบต้น อัตราดอกเบี้ยอยู่ในเกณฑ์เดียวกับเงินให้กู้และต้องไม่สูงกว่าอัตราดอกเบี้ยที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด

ข. การบันทึกรายการ

ใช้ระบบ Computer On-line ผ่านระบบงาน Teller เกี่ยวกับวงเงินจะทำงานในระบบงานเงินฝากกระแสรายวัน โดยจะต้องมีการสร้างวงเงิน โอดี (Overdraft Limit) ก่อน

รูปที่ 2.7 แสดงระบบงานเงินกู้

1.3 การซื้อลดตั๋วเงิน (Bills Discounted :B/D)

เป็นการให้สินเชื่อระยะสั้น (Short-Term Credit) เพียง 15, 30 วัน หรืออย่างสูงไม่เกิน 6 เดือน (180 วัน) แก่ผู้ประกอบการค้าทุกชนิด เพื่อเป็นเงินทุนหมุนเวียน โดยมีตั๋วเงินเป็นหลักฐานการเป็นหนี้ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 898 ได้บัญญัติเกี่ยวกับเรื่องตั๋วเงินไว้ว่า "อันว่าตั๋วเงิน ตามความหมายแห่งประมวลกฎหมายนี้ มี 3 ประเภท คือ

- ตั๋วแลกเงิน(Draft or Bills of Exchange :B/E)
- ตั๋วสัญญาใช้เงิน (Promissory Note :P/N)
- เช็ค (Cheque)"

มาตรา 908 กล่าวถึง ความหมายของตั๋วแลกเงิน " อันว่าตั๋วแลกเงินนั้น คือ หนังสือตราสารซึ่งบุคคลหนึ่งเรียกว่า ผู้สั่งจ่าย สั่งบุคคลอีกคนหนึ่ง เรียกว่า ผู้จ่าย ให้ใช้เงินจำนวนหนึ่งแก่บุคคลหนึ่ง หรือให้ใช้ตามคำสั่งของบุคคลหนึ่งซึ่งเรียกว่า ผู้รับเงิน " หรือจะกล่าวอีก นัยหนึ่งตั๋วแลกเงิน ก็คือ ตราสารที่เป็นคำสั่งของเจ้าหนี้สั่งให้ลูกหนี้ จ่ายเงิน ซึ่งมีผู้ที่เกี่ยวข้อง 3 ฝ่าย คือ

- ผู้สั่งจ่าย (Drawer) คือ ผู้ที่เขียนตั๋วและเป็นเจ้าหนี้
- ผู้จ่ายเงิน (Drawee) หรือ ผู้รับรองตั๋ว (Acceptor)

คือ ลูกหนี้ซึ่งมีข้อผูกพันที่จะต้องจ่ายเงินเมื่อเห็น หรือเป็นผู้ที่จะต้องรับรอง (Accept) การจ่ายเงินตามตั๋ว กรณีที่เป็นตั๋วที่มีกำหนดเวลา

- ผู้รับเงิน (Payee) คือ บุคคลที่จะได้รับเงินตามตั๋วซึ่ง

จะโอนตัวนั้นไปได้โดยการสลักหลัง

ชนิดของตั๋วแลกเงินแบ่งตามกำหนดชำระได้ 2 ชนิด คือ

1. ตั๋วแลกเงินชนิดที่จ่ายเมื่อเห็น (Sight Bill) เป็นตั๋วแลกเงินที่ไม่มีกำหนดเวลาใช้เงิน เมื่อผู้ทรงตัวนำตั๋วไปยื่นผู้จ่ายต้องจ่ายเงินทันทีเมื่อเห็น

2. ตั๋วแลกเงินชนิดที่มีกำหนดเวลา (Usance Bill)

เป็นตั๋วที่มีระยะเวลากำหนดไว้ในการใช้เงิน ซึ่งก่อนถึงกำหนดเวลาใช้เงินผู้ทรงตัวจะนำไปยื่นแก่ผู้จ่าย ณ ที่อยู่ของผู้จ่ายเพื่อให้รับรอง

มาตรา 982 ให้ความหมายเกี่ยวกับ ตั๋วสัญญาใช้เงินไว้ว่า "อันว่าตั๋ว สัญญาใช้เงินนั้น คือ หนังสือตราสารซึ่งบุคคลหนึ่ง เรียกว่า ผู้ออกตั๋ว ให้คำมั่นสัญญาไว้

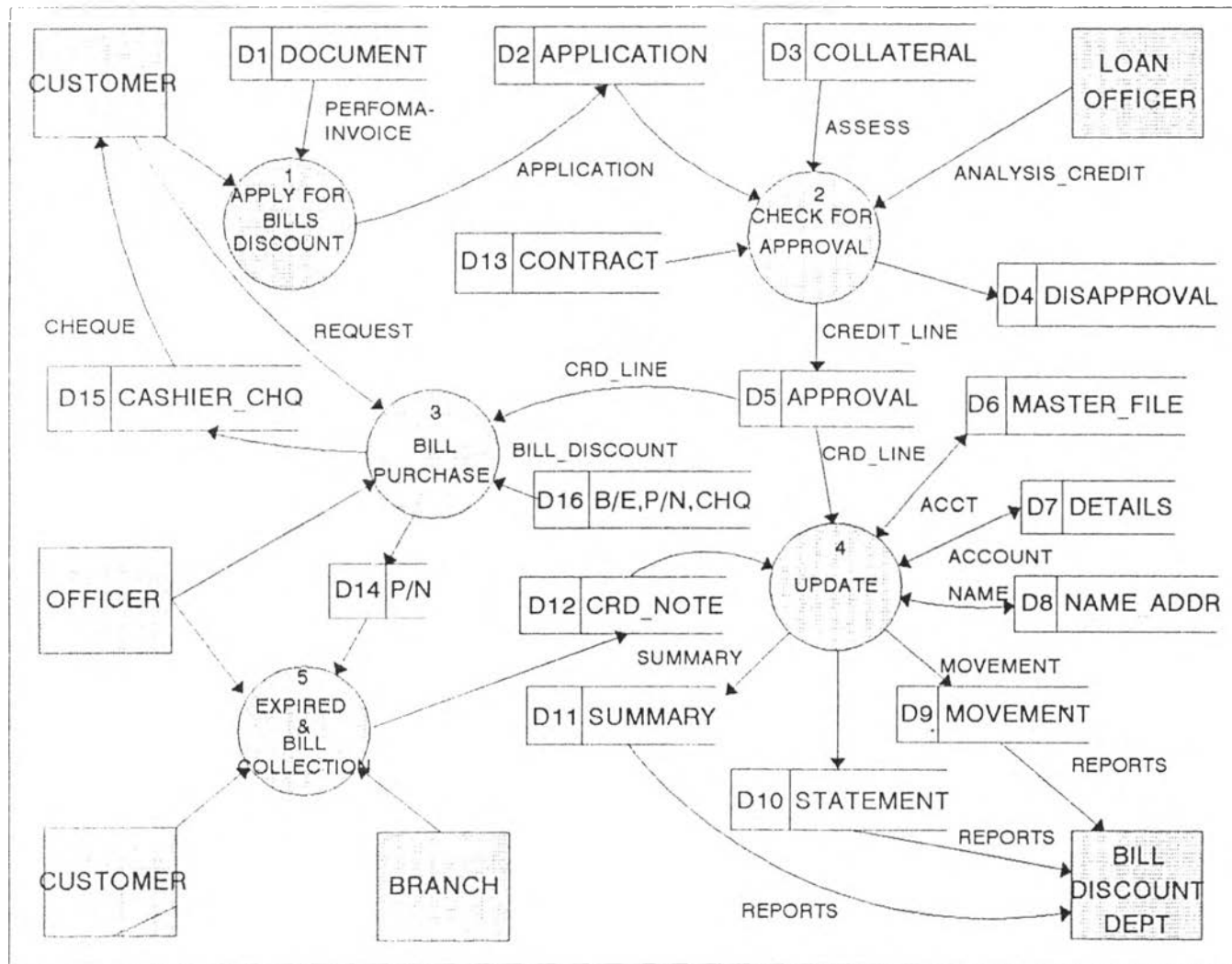
จะใช้เงินให้แก่ บุคคลอีกคนหนึ่ง หรือให้ใช้ตามคำสั่งของบุคคลอีกคนหนึ่ง เรียกว่า "ผู้รับเงิน"
 มาตรา 987 ให้ความหมายเกี่ยวกับเช็คไว้ว่า "อันว่าเช็ค นั้น คือ หนังสือตราสาร ซึ่งบุคคลหนึ่ง เรียกว่า ผู้สั่งจ่าย สั่งธนาคารให้ใช้เงินจำนวนหนึ่ง เมื่อทวงถามให้แก่บุคคลอีกคนหนึ่งหรือให้ใช้ตามคำสั่ง ของบุคคลอีกคนหนึ่ง อันเรียกว่า ผู้รับเงิน" ผู้สั่งจ่ายกับผู้จ่ายเงิน อาจจะเป็นบุคคลเดียวกันก็ได้ซึ่งได้แก่ เช็คธนาคารเอง หรือ Cashier's Cheque หรือ Manager's Cheque

การรับซื้อลดตั๋วเงินอาจจะเป็น เช็ค ตั๋วสัญญาใช้เงิน ตั๋วแลกเงินที่ยังไม่ครบกำหนด แต่ผู้ทรงตั๋วมีความจำเป็นต้องใช้เงินก่อน โดยนำไปขายให้แก่ ธนาคาร ก่อนจ่ายเงินธนาคารจะหัก ดอกเบี้ยนับตั้งแต่วันขายถึงวันที่ตั๋วครบกำหนด จากจำนวนเงินตามหน้าตั๋วส่วนที่หักไว้นี้ เรียกว่า "ส่วนลดรับ"

ประเภทของตั๋วเงินซื้อลดแบ่งออกเป็น 2 ชนิดคือ

1. ตั๋วเงินในประเทศ(Domestic Bills) คือ ตั๋วเงิน ที่ผู้ออกตั๋วและผู้จ่ายเงินอยู่ในประเทศไทย
2. ตั๋วเงินต่างประเทศ(Foreign Bills) คือ ตั๋วเงิน ที่ผู้ออกตั๋ว หรือผู้จ่ายเงินฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งอยู่ในต่างประเทศ ประกอบด้วย
 - ตั๋วเงินค่าสินค้าส่งออก (Export Bills หรือ Outward Bills) เป็นตั๋วที่พ้อค้าผู้ออกตั๋วในประเทศไทย สั่งผู้ซื้อในต่างประเทศให้จ่ายเงิน แล้วนำมาขายลดกับธนาคารๆ จะส่งไปเรียกเก็บกับลูกค้าในต่างประเทศต่อไป
 - ตั๋วเงินค่าสินค้าสั่งเข้า (Import Bills หรือ Inward Bills) เป็นตั๋วที่พ้อค้าผู้ออกตั๋วในต่างประเทศสั่งผู้ซื้อ ในประเทศไทย ให้จ่ายเงิน

ทั้งตั๋วเงินในประเทศ และตั๋วเงินต่างประเทศ อาจจะเป็นตั๋วเงินที่มีเอกสารตามประเพณีการค้าประกอบ เช่น ใบกำกับสินค้า (Invoice) ใบตราส่ง (Bills of Lading) ใบค่าระวาง (Freight Receipt) กรมธรรม์ประกันภัย (Insurance Policy) เป็นต้น ซึ่งเรียกว่า ตั๋วเงินที่มีเอกสารทางการค้าประกอบ(Document Bills) และตั๋วที่ไม่มีเอกสารทางการค้าประกอบ ซึ่งอาจจะเป็นตั๋วที่ทำขึ้นเพื่อกู้ยืมเงินจาก ธนาคารระยะสั้นได้แก่ เช็ค ตั๋วสัญญาใช้เงิน ตั๋วแลกเงิน เรียกว่า Clean Bills ระบบงาน การซื้อลดตั๋วเงิน ดังแสดงในรูปที่ 2.8

รูปที่ 2.8 แสดงระบบงานการซื้อลดตั๋วเงิน

2. การแบ่งสินค้าตามวัตถุประสงค์ แบ่งออกเป็น 10 ประเภท คือ

2.1 การเกษตรและป่าไม้ หมายถึง กิจกรรมทางการเกษตร และป่าไม้ประเภทต่างๆที่ดำเนินการโดย บุคคล นิติบุคคล กลุ่มเกษตรกร และสหกรณ์ที่มีสมาชิกทั้งหมดเป็นเกษตรกร แต่ไม่รวมการค้าขายปัจจัยการผลิตหรือผลิตผลทางการกสิกรรม การประมง การเลี้ยงสัตว์ และการป่าไม้ ซึ่งจัดเป็นการพาณิชย์

2.2 การเหมืองแร่และขุดหิน หมายถึง การขุดแร่และการแต่งแร่ที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ ทั้งของแข็ง ของเหลวและก๊าซ รวมทั้งเหมืองหินเหมืองเกลือและกิจกรรมทั้งหมดที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการทำเหมือง เช่น การขุด การล้าง เป็นต้น

2.3 การอุตสาหกรรม หมายถึง การดำเนินกิจการที่เปลี่ยนสภาพวัตถุดิบให้ เป็นผลิตภัณฑ์ด้วยมือ ด้วยเครื่องจักรกล หรือด้วยเคมีภัณฑ์ ไม่ว่าจะดำเนินการในโรงงานหรือในเคหสถาน เพื่อการขายส่งหรือขายปลีกก็ตาม

2.4 การก่อสร้าง หมายถึง การรับเหมาก่อสร้างทั่วไป เช่น การรับเหมาก่อสร้าง อาคารที่อยู่อาศัย อาคารอุตสาหกรรม อาคารพาณิชย์ อาคารสาธารณะตลอดจนการก่อสร้างขนาดใหญ่ เช่น ทางหลวง ถนน สะพาน สนามบิน การวางสายโทรศัพท์และโทรเลข และการรับเหมาก่อสร้างซ่อมแซมต่อเติมเฉพาะงานที่เกี่ยวกับการก่อสร้าง เช่น การก่ออิฐ การวางท่อ การติดตั้งเครื่องปรับอากาศ การติดตั้งเครื่องไฟฟ้า การทาสี และตกแต่งอาคาร การติดตั้งเครื่องจักรกลสำหรับงานอุตสาหกรรมและเครื่องจักรขนาดใหญ่ เป็นต้น

2.5 การพาณิชย์ หมายถึง การประกอบการค้าขายสินค้า เช่น การค้าส่งการค้าปลีก การส่งสินค้าออก การนำสินค้าเข้า ตัวแทนและนายหน้าซื้อขายสินค้า เป็นต้น

2.6 การธนาคารและธุรกิจการเงิน หมายถึง การประกอบธุรกิจเกี่ยวกับการเงินในประเทศทุกประเภท เช่น ธนาคารพาณิชย์ ธนาคารออมสิน ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ธนาคารอาคารสงเคราะห์ บริษัทเงินทุนบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ บริษัทหลักทรัพย์ บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย บริษัทประกันชีวิต บริษัทเครดิตฟองซิเอร์และสถาบันการเงินอื่นๆ เช่น สำนักงานธนกิจอุตสาหกรรมขนาดย่อม สหกรณ์ออมทรัพย์ ชุมชุมสหกรณ์ออมทรัพย์ สหกรณ์การเกษตร ชุมชุมสหกรณ์การเกษตร และโรงรับจำนำ เป็นต้น

2.7 ธุรกิจเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ หมายถึง ธุรกิจเกี่ยวกับการซื้อขายที่ดินและอาคาร การจัดสรรที่ดิน การก่อสร้างอาคารเพื่อให้เช่าหรือจำหน่าย การทำธุรกิจด้านอสังหาริมทรัพย์อื่นๆ ได้แก่ ให้เช่าที่ดินและอาคาร การจัดการ การเป็นนายหน้าซื้อขายโดยรับค่าธรรมเนียมตอบแทน หรือโดยการทำสัญญาจ้าง เป็นต้น

2.8 การสาธารณูปโภค หมายถึง กิจกรรมของสถาบันที่ดำเนินการเกี่ยวกับการขนส่ง การไฟฟ้า การประปา การประมง และโทรคมนาคม

2.9 การบริการ หมายถึง บริการต่างๆ ทั้งที่เป็นสถาบันหรือบุคคลที่ดำเนินการขายบริการแก่ประชาชนเช่น บริการการศึกษา การรักษาพยาบาล การโรงแรม ร้านอาหาร ร้านเสริมสวย ร้านถ่ายรูป ร้านตัดเสื้อ การบันเทิง บริการซ่อมแซมเครื่องใช้ในครัวเรือน การท่องเที่ยว การคลังสินค้า การประกันภัย รวมทั้งบริการวิชาชีพอิสระอื่นๆเช่น ทนายความ สถาปนิก วิศวกร การบัญชี เป็นต้น

2.10 การอุปโภคบริโภคส่วนบุคคล หมายถึง การใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคส่วนตัว ที่มีใช้เพื่อการประกอบธุรกิจ

3. แบ่งตามระยะเวลาในการชำระคืนสินเชื่อได้ 4 ประเภท คือ

3.1 สินเชื่อประเภทเพื่อเรียก (Call or Demand Credit) ประเภทนี้ต้องชำระหนี้ทันทีเมื่อฝ่ายผู้ให้สินเชื่อเรียกร้องให้ชำระ

3.2 สินเชื่อระยะสั้น (Short-Term Credit) เป็นสินเชื่อที่ต้องชำระคืนภายใน 1 ปี

3.3 สินเชื่อระยะปานกลาง (Intermediate-Term Credit) เป็นสินเชื่อที่ต้องชำระคืนภายในกำหนดตั้งแต่ 1-5 ปีแล้วแต่วัตถุประสงค์ของการขอสินเชื่อซึ่งจะมีการตกลงเรื่องเงื่อนไขและระยะเวลา

3.4 สินเชื่อระยะยาว (Long-Term Credit) กำหนดชำระคืนตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป

4. แบ่งตามหลักประกัน โดยการจำนอง จำนำ หรือมีบุคคล หรือธนาคารค้ำประกัน การค้ำประกันด้วยอสังหาริมทรัพย์ ค้ำประกันด้วยเงินฝากประจำ ค้ำประกันด้วยหลักทรัพย์รัฐบาล ค้ำประกันด้วยหลักทรัพย์อื่น

5. แบ่งตามขนาด เช่น สินเชื่อสำหรับธุรกิจขนาดย่อม ธุรกิจขนาดกลางและธุรกิจขนาดใหญ่

6. แบ่งตามพื้นที่ เช่น สินเชื่อส่วนกลาง สินเชื่อชนบทหรือกทม สินเชื่อภูมิภาค

ธนาคารจะเลือกรูปแบบ ของการอนุมัติสินเชื่อว่าจะให้ลูกค้าในรูปแบบใด จึงจะเหมาะสมกับประเภทธุรกิจนั้นๆ สินเชื่อที่ต้องใช้เวลาลงทุนระยะยาวก็จะให้ในรูปแบบของ "เงินกู้" (Long-Term Credit) แต่ถ้าต้องการใช้เป็นทุนดำเนินการ (Working Capital) ก็จะให้ในรูปแบบ "เงินเบิกเกินบัญชี" และถ้าเป็นสินเชื่อระยะสั้น (Short-Term Credit) ก็ให้ในรูปแบบ "ตั๋วเงินซื้อลด" เป็นต้น

การจัดการสินเชื่อที่มีประสิทธิภาพ ย่อมทำให้บรรลุเป้าหมายหลักของกิจการ คือ การรักษาสภาพคล่อง (Liquidity Objectives) และทำกำไร (Profitability Objectives) โดยให้มีความเสี่ยง (Risk) และทำให้ต้นทุนในการจัดการสินเชื่อ (Cost) ต่ำที่สุด (Minimum Risk and Cost)

แพ็คเกจเครดิต (Packing Credit :P/C)

เป็นสินเชื่อเพื่อการพาณิชย์ (Commercial Loans) ที่ธนาคารให้แก่ผู้ส่งออก (Exporter) ในรูปของการให้กู้ยืมระยะสั้น หรือรับซื้อลดตั๋วเงิน เพื่อให้ความช่วยเหลือด้านเงินทุนหมุนเวียนแก่ผู้ส่งออกในการซื้อสินค้าหรือวัตถุดิบ

หลักการและเงื่อนไขที่จะให้ Packing Credit กับผู้ส่งออก คือ

1. ธนาคารจะให้สินเชื่อแก่ผู้ส่งออกในลักษณะสินเชื่อระยะสั้น ไม่เกิน 180 วัน
2. เป็นการให้สินเชื่อตามเลตเตอร์ออฟเครดิตชนิดที่เพิกถอนไม่ได้ หรือตามสัญญา
3. ธนาคารจะพิจารณาให้สินเชื่อแก่ผู้ส่งออกไม่เกิน 80% ของมูลค่าในเลตเตอร์ออฟเครดิตหรือไม่เกิน 70% ของมูลค่าในสัญญา
4. โดยปกติผู้ส่งออกที่ขอสินเชื่อจะต้องทำตัวสัญญาใช้เงินขายลดให้ธนาคาร
5. ผู้ส่งออกจะต้องมอบ สิทธิการรับเงินตามเลตเตอร์ออฟเครดิต หรือตามสัญญานั้น ให้แก่ธนาคารเพื่อเป็นหลักประกัน
6. ธนาคารจะคิดดอกเบี้ยหรือส่วนลดประมาณ 11.5% ต่อปี สำหรับลูกค้าทั่วไปและไม่เกิน 10% ต่อปี สำหรับลูกค้า ตามประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย ที่ให้ความช่วยเหลือทางการเงิน แก่ภาคเศรษฐกิจสำคัญ ซึ่งธนาคารสามารถนำตัวสัญญาใช้เงินไป ขายช่วงลด (Rediscounted) กับธนาคารแห่งประเทศไทยได้ โดยธนาคารแห่งประเทศไทยจะรับช่วงซื้อลดตัวสัญญาใช้เงินจากธนาคารครึ่งหนึ่งของวงเงิน Packing Credit ที่ธนาคารให้แก่ลูกค้าแต่ละครั้ง โดยคิดดอกเบี้ย 4% ต่อปี สำหรับผู้ส่งออกรายย่อย และ 5% สำหรับผู้ส่งออกรายใหญ่

ธนาคารจะให้ผู้ส่งออก เก็บรักษาสินค้าที่ซื้อเพื่อนำส่งออกไว้ในคลังสินค้าที่ ธนาคาร กำหนด ในนามของธนาคาร เพื่อให้ธนาคารควบคุมได้เต็มที่ เมื่อผู้ส่งออกจัดส่งสินค้าแล้วจะมอบ ตั๋วแลกเงินและเอกสารการส่ง (Shipping Document) ให้ธนาคารเพื่อขอให้ธนาคารรับซื้อลด ตั๋วเงิน และนำเงินค่า ตั๋วสินค้ามาหักหนี้ พร้อมทั้งดอกเบี้ยและค่าใช้จ่ายอื่นๆ

ระบบงานแฟ้มค้ำประกันเครดิต แสดงสรุปได้ดังรูปที่ 2.9

ข. ภาระผูกพัน (Contingent Liabilities)

หมายถึง การออกเลตเตอร์ออฟเครดิต การค้ำประกัน การรับรอง หรือการอวัลตั๋วเงินและการกระทำอย่างอื่นใดเพื่อประโยชน์ของลูกค้า แต่อาจทำให้เกิดภาระผูกพัน แก่ธนาคารในภายหน้า

1. เลตเตอร์ออฟเครดิต (Letter of Credit :L/C)

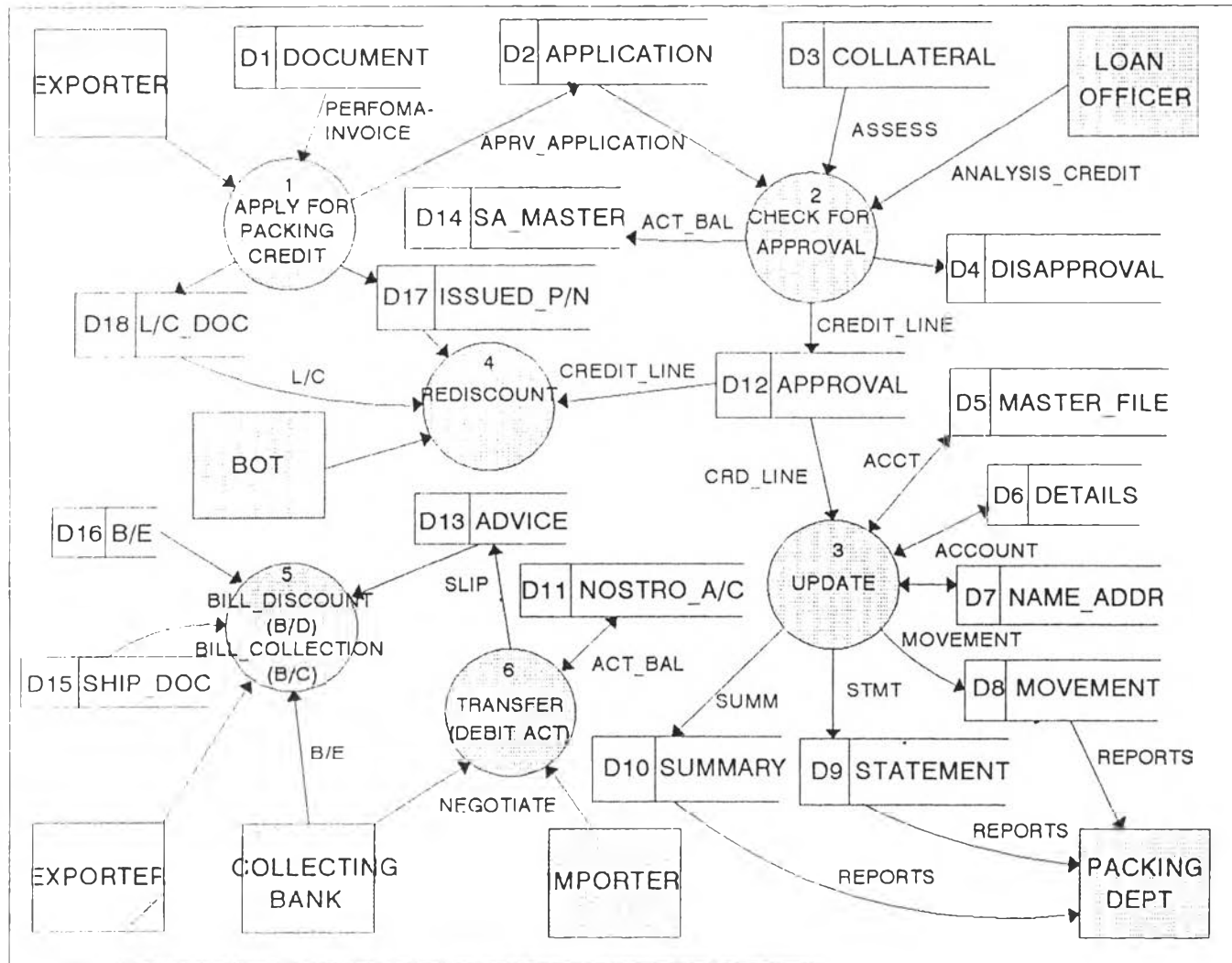
เลตเตอร์ออฟเครดิตเพื่อการค้า (Commercial Letter of Credit) คือ ตราสารที่ธนาคารเป็นผู้ออกโดยคำสั่งของลูกค้า (ผู้ซื้อหรือผู้ส่งสินค้าเข้า) แจ้ง ไปยังผู้รับประโยชน์ (ผู้ขาย หรือผู้ส่งสินค้าออก) ผ่านธนาคารตัวแทนของธนาคารผู้เปิดเป็นการ ยืนยันพันธะผูกพันในลักษณะข้อตกลงเป็นลายลักษณ์อักษรว่า เมื่อผู้ขายได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขต่างๆ ที่กำหนดไว้ในเลตเตอร์ออฟเครดิตเรียบร้อยแล้ว ผู้ออกเลตเตอร์ออฟเครดิตตกลงจะชำระเงิน ให้แก่ ผู้รับประโยชน์ตามมูลค่าของตั๋วเงินและ เอกสารที่นำมาขึ้นเงินที่ธนาคาร

การแบ่งประเภทของเลตเตอร์ออฟเครดิตมี 3 วิธี คือ

ก. แบ่งตามลักษณะการค้า แบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ

1. เลตเตอร์ออฟเครดิตสำหรับการนำเข้า (Import Letter of Credit) เป็นเครดิตที่ธนาคารในประเทศไทยเป็นผู้ออก และเปิดไปยังธนาคาร ตัวแทนในต่างประเทศ ในนามของลูกค้าในประเทศ เพื่อการสั่งสินค้าเข้า

2. เลตเตอร์ออฟเครดิตสำหรับการส่งออก (Export Letter of Credit) เป็นเครดิตที่เปิดมาจากธนาคารในต่างประเทศ ให้แก่ผู้รับประโยชน์ (ผู้ขาย) ในประเทศไทยเพื่อซื้อสินค้าจากผู้ขายในประเทศ

รูปที่ 2.9 แสดงระบบงานแพ็คเกจเครดิต

ข. แบ่งตามนับแห่งความสามารถในการยกเลิกหรือแก้ไข แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

1. เพิกถอนได้ (Revocable Letter of Credit)

เครดิตประเภทเพิกถอนได้ย่อมสามารถแก้ไข หรือ ยกเลิกเมื่อใดก็ได้ โดยไม่ต้องแจ้งให้ผู้รับประโยชน์ทราบล่วงหน้า

2. เพิกถอนไม่ได้ (Irrevocable Letter of Credit)

เป็นเครดิตที่ธนาคารผู้เปิดเครดิต (Issuing Bank) ยอมเข้าผูกพันกับผู้รับประโยชน์ และผู้ทรงตัวในการจ่ายเงิน รับรอง หรือรับซื้อตั๋วตามข้อตกลงและเงื่อนไขที่ได้ระบุไว้ในเครดิต ธนาคารจะปฏิบัติการต่างๆ ที่ได้รับรองไว้จนครบถ้วน หากเงื่อนไขในเครดิตได้รับการปฏิบัติถูกต้อง การเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขใดๆ หรือการยกเลิกต้องได้รับความยินยอมจากทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องก่อนจึงจะมีผลสมบูรณ์

ค. แบ่งตามเงื่อนไขการชำระเงินและข้อตกลงทางการค้า ซึ่งแบ่งได้ 2 ประเภท คือ

1. Sight L/C เป็นเลตเตอร์ออฟเครดิตที่กำหนดให้มีการชำระเงินให้แก่ผู้ขายทันที (At Sight) ที่ผู้ขายส่งสินค้าลงเรือและนำเอกสารมาขึ้นเงินที่ธนาคารผู้ขายจะต้องทำ Sight Bills of Exchange (Sight Draft) สั่งจ่ายเอาจากผู้ขอเปิดเลตเตอร์ออฟเครดิต มาขอเบิกเงินจากธนาคาร

2. Usance L/C หรือ Time L/C หรือ Deferred Payment L/C เป็นเลตเตอร์ออฟเครดิต ที่กำหนดให้ผู้ขายหรือผู้รับประโยชน์ ออกตั๋วแลกเงินชนิดจ่ายมีกำหนดระยะเวลาหลังจากเมื่อเห็น (After Sight) หรือจากวันส่งของลงเรือ หรือหลังจากเรือบรรทุกสินค้ามาถึงท่าเรือกรุงเทพฯ แล้วอาจจะเป็น 60, 90, 120 วันหรืออาจจะเป็นระยะเวลา 3 ปี ถึง 5 ปี ซึ่งเป็นการผ่อนชำระค่าสินค้าที่มีมูลค่าสูงในระยะยาว เช่น สินค้าประเภทเครื่องจักร หรือสินค้าประเภททุน (Capital Goods)

เครดิตทั้ง Sight L/C และ Usance L/C นี้เป็นเครดิตชนิดเพิกถอนไม่ได้ (Confirmed Irrevocable Credit)

3. Transferable L/C เป็นเครดิตที่ให้สิทธิแก่ผู้รับประโยชน์คนแรก สามารถโอนสิทธิการรับเงินตามเครดิตฉบับนั้น ให้แก่บุคคลอื่นได้โดยจะโอนทั้งหมดหรือบางส่วนก็ได้ ใช้สำหรับพ่อค้าคนกลาง ที่ไม่มีสินค้าของตนเอง ต้องซื้อสินค้าจากผู้อื่น ซึ่งบางครั้งต้องโอนเครดิตไปให้ ผู้ที่มีสินค้าจริงๆ โดยไม่ต้องเปิดเครดิตฉบับใหม่

4. Revolving L/C เป็นเครดิตที่มีเงื่อนไขกำหนดว่า เมื่อผู้ขายสินค้าได้เบิกเงินค่าสินค้าไปแล้ว ยอดเงินคงเหลือในเครดิต จะเพิ่มขึ้นเท่ากับจำนวนเงินที่เบิกไป เครดิตชนิดนี้ เหมาะสำหรับการซื้อขายที่ต่อเนื่อง เป็นประจำในสินค้าชนิดเดียวกัน ราคาคงเดิมและผู้ขายรายเดียวกัน

5. Red Clause L/C เป็นเครดิตที่มีเงื่อนไขพิเศษให้ ผู้ขายสินค้ามีสิทธิเบิกเงินบางส่วนก่อนที่จะมีการส่งสินค้าให้แก่ผู้ซื้อ . เลตเตอร์ออฟเครดิตชนิดนี้จะ ต้องขออนุมัติจากธนาคารแห่งประเทศไทยเสียก่อน

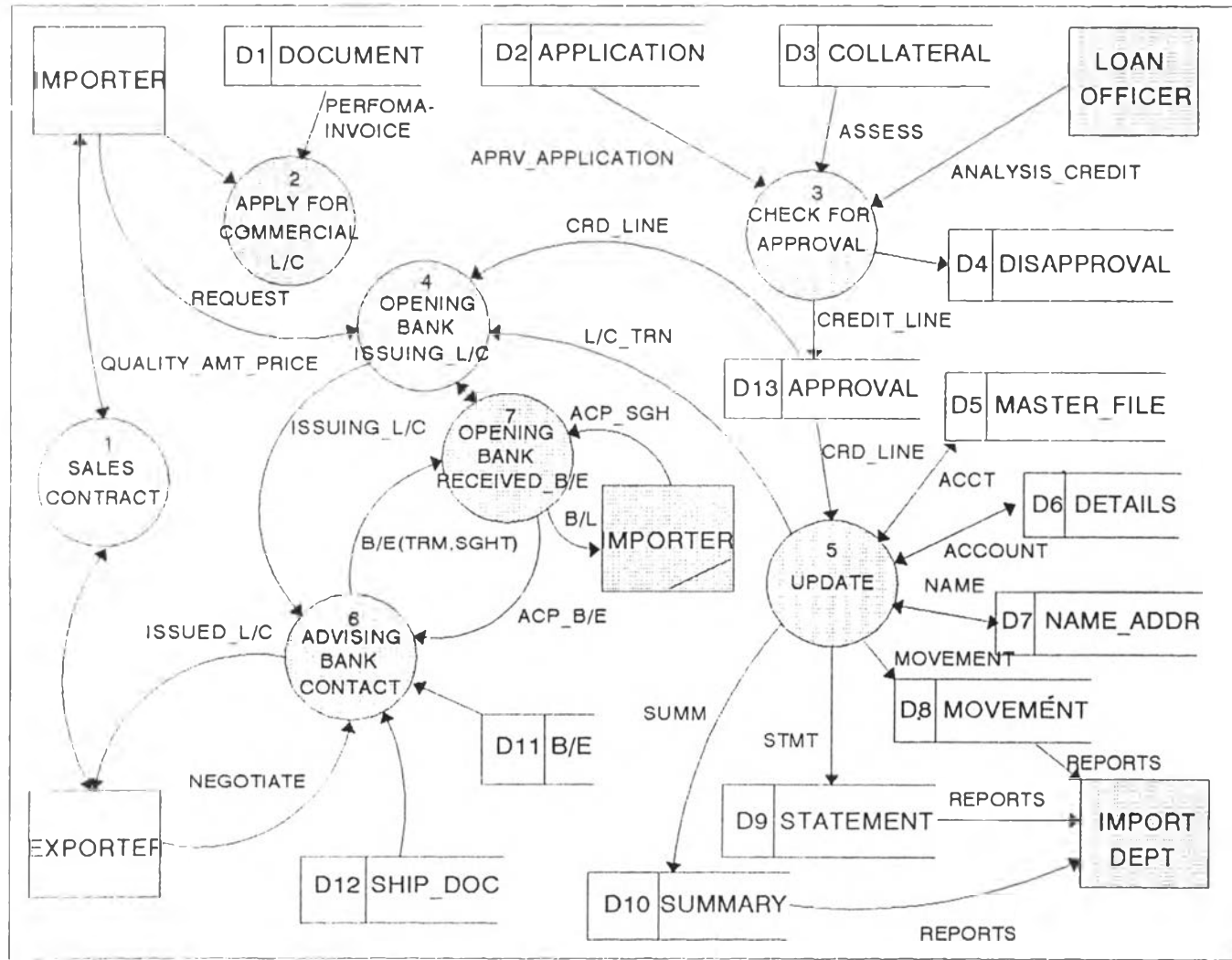
6. Stand by Credit เป็น Clean L/C ที่ธนาคาร ในประเทศหนึ่งส่งไป ให้กับธนาคารในต่างประเทศเพื่อค้ำประกันบริษัทใดบริษัทหนึ่ง ที่เข้าไปทำ ธุรกิจในประเทศนั้น อาจเป็นการประมูลงานของรัฐบาล ซึ่งมีข้อบังคับว่าจะต้องมีผู้ค้ำประกันเพื่อ ป้องกันการบิดพลิ้วเพราะเกี่ยวกับเงินจำนวนมาก ธนาคารในประเทศนั้นคงไม่กล้าเสี่ยงค้ำประกัน ชาวต่างชาติเพราะไม่รู้จักดี จึงจำเป็นต้องให้ธนาคารในประเทศของตนออกหนังสือรับรอง การ จ่ายเงิน หากเกิดการเสียหายใดๆขึ้น ธนาคารในต่างประเทศจึงกล้าค้ำประกันให้

อนึ่ง ค่าธรรมเนียมในการเปิด L/C และอัตราดอกเบี้ย จะขึ้นอยู่กับ

- สมาคมธนาคารไทย เป็นผู้กำหนด
- ปัจจุบัน 1/4 % ของ L/C ต่อระยะเวลา 3 เดือน ซึ่ง
- ดอกเบี้ย (L/C Sight) คิดตามสกุลเงิน

เงินต่ำ 500 บาท

ระบบงานเลตเตอร์ออฟเครดิต สรุปลักษณะที่ 2.10

รูปที่ 2.10 แสดงระบบงานเลตเตอร์ออฟเครดิต

2. ทรัสตรีซีท (Trust Receipt :T/R)

ทรัสตรีซีท หมายถึง ใบรับรองที่ธนาคารออกให้แก่ผู้สั่งสินค้าเข้า ซึ่งเป็นการให้สินเชื่อประเภทหนึ่ง เพื่อให้ผู้สั่งสินค้าเข้าออกของจากท่าเรือโดยมีเงื่อนไขว่าผู้ขอจะต้องนำสินค้าที่ตนได้รับเอกสารไปเบิกนั้น เข้าคลังสินค้าไว้ในนามของธนาคาร โดยธนาคารเป็นผู้ทรงสิทธิในสินค้าเหล่านั้น การนำสินค้าออกจากคลังสินค้าแต่ละครั้ง ต้องได้รับความยินยอมจากธนาคารก่อนนำออกไปจำหน่ายยังตลาด และจะต้องรับรองว่าจะนำเงินที่ได้รับจากการขายสินค้านั้น มาผ่อนชำระให้ธนาคาร นอกจากนี้จะต้องทำการประกันอัคร์กับสินค้านี้ด้วย โดยให้ธนาคารเป็นผู้รับประโยชน์

ก. วัตถุประสงค์

เมื่อเลตเตอร์ออฟเครดิตที่ลูกค้าขอเปิด ถึงกำหนดชำระเงินตามตัวแต่ ลูกค้าไม่มีเงินเพียงพอที่จะชำระให้ธนาคาร จึงจำเป็นต้องมาเจรจาขอทำทรัสตรีซีทกับธนาคารไว้ เพื่อนำสินค้าที่สั่งเข้ามาออกไปจำหน่ายก่อนแล้วจึงจะนำเงินมาชำระที่หลัง

ข. การพิจารณาให้สินเชื่อ

การพิจารณาวงเงินขึ้นอยู่กับปริมาณการค้าของลูกค้า ระยะเวลายของทรัสตรีซีทแต่ละรายขึ้นอยู่กับความเหมาะสม ของสินค้าแต่ละประเภทและประวัติการชำระเงินของลูกค้าในอดีต ซึ่งธนาคารจะพิจารณาอย่างรอบคอบว่า ผู้ขอมีฐานะการเงินเป็นที่เชื่อถือได้ สินค้าที่สั่งเข้ามามีโอกาสจำหน่ายได้ มีหลักทรัพย์ประกัน และมีความสามารถชำระเงินตามตัว เมื่อทรัสตรีซีทครบกำหนด ลูกค้าอาจได้รับวงเงินเครดิต (Credit Line) ในการขอทำทรัสตรีซีทจากธนาคารไว้ก่อน โดยลูกค้าจะต้องมีการตกลงกับธนาคาร เกี่ยวกับระยะเวลาซึ่งอาจจะเป็น 30, 60, 90 หรือ 120 วัน

ค. การดำเนินงาน

การขอทำทรัสตรีซีท จะต้องมาขอทำที่ฝ่ายการค้าต่างประเทศ ซึ่งลูกค้าได้ขอเปิดเลตเตอร์ออฟเครดิตเอาไว้ โดยทั่วไปลูกค้าจะมายื่นคำขอทำทรัสตรีซีท ต่อเมื่อเรือได้เข้าเทียบท่าหรือก่อนเข้า 1-2 วัน เมื่อลูกค้าทรัสตรีซีทมายื่นคำขอต่อทางธนาคาร เจ้าหน้าที่ของธนาคาร จะตรวจเอกสารตามเลตเตอร์ออฟเครดิต โดยดูยอดเงิน รายการสินค้าชื่อเรือ ว่าตรงตามที่ลูกค้ายื่นขอทรัสตรีซีทหรือไม่ เมื่อทุกอย่างครบถูกต้อง เจ้าหน้าที่ก็จะจัดการ

แยกตัวให้ลูกค้า ประกอบด้วย ใบกำกับสินค้า(Invoice) รายการสินค้าที่บรรจุหีบห่อ (Packing List) กรมธรรม์ประกันภัย(Insurance Policy) และใบตราส่ง(Bills of Lading :B/L) สำหรับ B/L จะต้องสลักหลัง ฉบับที่เป็นต้นฉบับทุกครั้งที่ให้ลูกค้า เพื่อให้ลูกค้าจะได้นำไปแลกใบออกของ (Delivery Order :D/O) จากบริษัทเรือ และนำไปยื่นต่อกรมศุลกากร เพื่อใช้ออกของจากท่าเรือ เมื่อธนาคารตัวแทนในต่างประเทศส่งตัวเงินคำสั่งสินค้าเข้ามา เรียกเก็บเงิน (Inward Foreign Bills for Collection) ซึ่งตัวเงินมี 2 ชนิด คือ

1. ตัวเงินจ่ายทันที (Sight Bills) คือ ตัวเงินที่ผู้ซื้อสินค้าต้องชำระค่าสินค้าทันทีเมื่อเห็นตัว เมื่อธนาคารผู้เปิดเครดิตได้รับตัวก็จะเรียกเก็บเงินจากลูกค้าทันทีพร้อมกันนั้นก็ส่งมอบตัวกับเอกสารให้ลูกค้าไปออกสินค้า

2. ตัวที่มีกำหนดระยะเวลาชำระเงิน(Usance Bills or Time Bills) เป็นตัวที่ผู้ซื้อสินค้าชำระเงินเมื่อครบกำหนดเวลาตามระบุไว้ในตัว เช่น 30 Day Sight เป็นต้น และมีเงื่อนไขการชำระเงินเป็น 2 แบบ คือ

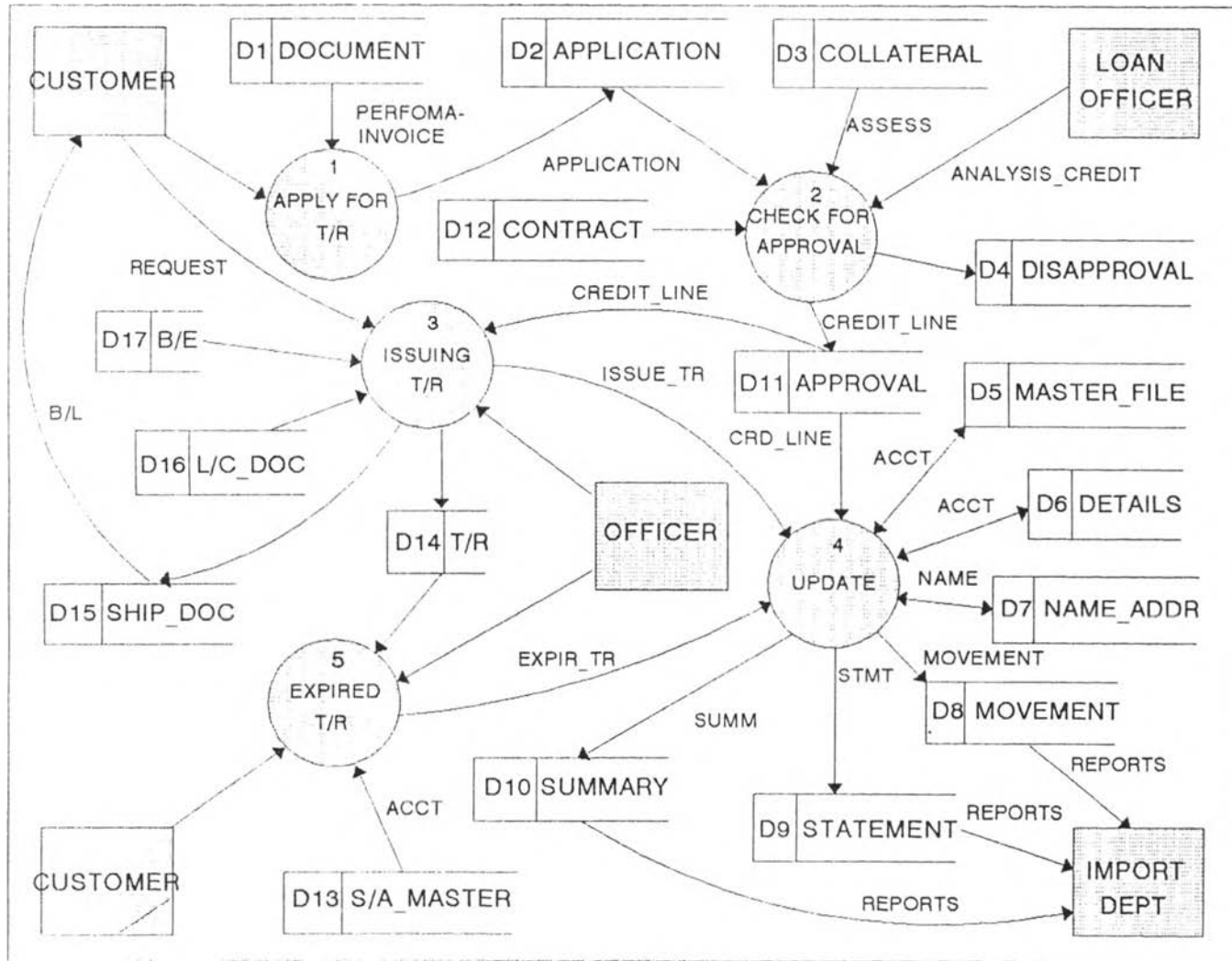
2.1 ตัวที่มีเงื่อนไขให้รับรอง(Documents against Acceptance :D/A) เมื่อลูกค้ารับรองการจ่ายเงินตามตัวเงินฉบับนั้น ธนาคารก็จะจ่ายเอกสารให้ไปออกของได้

2.2 ตัวเงินที่มีเงื่อนไขให้จ่ายเงินก่อนรับเอกสารไปออกของ (Document against Payment :D/P) ตัวเงินประเภทนี้ธนาคารจะยังไม่ให้เอกสารจนกว่าผู้นำเข้าจะนำเงินมาชำระจึงจะได้รับเอกสารหรือได้รับสินค้าจากบริษัทเรือ

ง. อัตราดอกเบี้ย

ขึ้นกับอัตราดอกเบี้ยของแต่ละสกุลเงินลูกค้าอาจจะมีการเงิน T/R กับธนาคารซึ่งอาจจะเป็นวงเงินชั่วคราว ถาวร หรือวงเงินเฉพาะราย มีระยะเวลาเป็น 90 - 360 Day Sight แต่ส่วนใหญ่ไม่เกิน 180 Day Sight

ระบบงานทรีสตรีชิต แสดงสรุปได้ดังรูปที่ 2.11

รูปที่ 2.11 แสดงระบบงานหลักทรัพย์

3. การค้ำประกัน (Letter of Guarantee :L/G)

การค้ำประกัน คือ การที่ธนาคารพาณิชย์ เข้าผูกพันตนในฐานะผู้ค้ำประกันลูกค้าใน การปฏิบัติตามสัญญาหรือข้อผูกพันต่างๆ ต่อบุคคลอื่นอีกฝ่ายหนึ่งภาระในการค้ำประกัน เป็นหนี้สินที่ยังไม่แน่นอน เนื่องจากธนาคารในฐานะผู้ค้ำประกัน อาจจะต้องรับผิดชอบในการค้ำประกันก็ต่อเมื่อปรากฏว่า ลูกค้าที่ธนาคารได้ค้ำประกันไม่สามารถปฏิบัติตามสัญญาและ มีความเสียหายเกิดขึ้น ตามที่ธนาคารได้ค้ำประกันไว้ ธนาคารจะต้องรับผิดชอบชดเชยเงิน ภายในระยะเวลาที่เจ้าหน้าที่กำหนด หรือตามระยะเวลาที่ตกลงกัน

อนึ่ง การอนุมัติวงเงินค้ำประกัน ถ้าวงเงินอยู่ภายในอำนาจอนุมัติของสาขาสาขาก็อนุมัติได้ ถ้าเกินวงเงินสาขา ก็จะส่งเรื่องมายัง สำนักงานใหญ่

ประเภทการค้ำประกัน

1. การค้ำประกัน การยื่นซองประกวดราคา (Tender Guarantees or Bid Bonds) เป็นหนังสือค้ำประกันที่ลูกค้าขอให้ธนาคารออกให้ เพื่อใช้ในการค้ำประกันเงินมัดจำของประกวดราคาของลูกค้า แทนการวางเงินสดเมื่อมีการประมูล เช่น ด้านการก่อสร้างหรือขนส่ง การซื้อขายเครื่องจักร และอุปกรณ์การก่อสร้างของทางราชการ รัฐวิสาหกิจ บริษัทใหญ่ๆ หรือเอกชน เพื่อว่าเมื่อลูกค้านั้นประมูลได้แล้ว จะต้องดำเนินการทำสัญญากับผู้ที่เรียกประกวดราคาตามเงื่อนไข เพื่อขายสินค้าหรือทำงานจ้างตามที่ได้เสนอราคาไว้แล้วแต่กรณีต่อไป หากเลขเปิดพลิวหรือไม่เข้าทำสัญญาด้วยก็จะถูกริบเงินมัดจำของตามเงื่อนไข

การค้ำประกันเพื่อประกวดราคาเป็นการค้ำประกันของเสนอราคาขายสินค้า หรือของเสนอราคาก่อสร้าง ค่าจัดหาวัสดุและอื่นๆต่อผู้ว่าจ้างเป็นการค้ำประกันที่มีระยะเวลาสั้นที่สุด ประมาณ 1 เดือน และเมื่อทราบผลการประกวดราคาว่าธุรกิจใดเป็นผู้ได้รับการคัดเลือกให้เป็นผู้ขายหรือผู้ได้รับงานนั้น ทางราชการหรือผู้ว่าจ้างจะคืนหลักฐาน ให้กับผู้เสนอรายอื่นๆเพื่อคืนให้ธนาคารต่อไป ส่วนรายที่ได้รับการคัดเลือกจะถูกเรียกไปทำสัญญาซึ่งจะต้องวางเงินหรือนำหนังสือค้ำประกัน ของธนาคารไปวางเป็นประกันใหม่หนังสือค้ำประกันฉบับที่ 2 เรียกว่า การค้ำประกัน การปฏิบัติตามสัญญาจะมีระยะเวลานานกว่าฉบับแรก ขึ้นอยู่กับงานที่จะต้องทำบางสัญญาอาจจะมีระยะนานถึง 15 ปี

2. การค้ำประกันการปฏิบัติตามสัญญา (Performance Guarantees or Performance Bonds) เป็นหนังสือค้ำประกัน ที่ธนาคารออกให้เพื่อค้ำประกันลูกค้า ต่อผู้อื่นเพื่อรับรองว่า ลูกค้าจะปฏิบัติตามเงื่อนไข หรือข้อตกลงตามที่ลูกค้าได้ทำสัญญาให้

ไว้ หากลูกค้าละเว้น หรือ ปฏิบัติผิดสัญญา ธนาคารก็จะรับผิดชอบค่าใช้จ่ายเสียหายแทนให้ภายในจำนวนเงินไม่เกินกว่าวงเงินที่ค้ำประกัน การค้ำประกันการปฏิบัติตามสัญญานี้ โดยมากมักจะสืบเนื่องหรือ มีขึ้นหลังจากการที่ ประกวราคาหรือประมูลได้แล้ว วงเงินค้ำประกันในการออกหนังสือนี้สุดแต่เงื่อนไขที่กำหนด แต่โดยปกติจะเป็น 5% ของวงเงินค้ำรับเหมาก่อสร้างที่ทำสัญญากัน

3. สัญญาค้ำประกันทั่วไป (General Guarantees) เป็นหนังสือค้ำประกัน ที่ธนาคารออกให้ เพื่อค้ำประกันลูกค้าต่อบุคคลอื่น เพื่อรับรองว่าลูกค้าจะปฏิบัติตามเงื่อนไขหรือข้อตกลง ตามที่ได้ทำสัญญาไว้ หากลูกค้าละเว้นหรือปฏิบัติผิดสัญญา ธนาคารจะรับผิดชอบค่าใช้จ่ายเสียหายแทนให้ ภายในจำนวนเงินไม่เกินกว่า วงเงินที่ค้ำประกันไว้ การค้ำประกันมีแบบต่างๆ เช่น

3.1 การค้ำประกันการรับเงินล่วงหน้า (Advance Payment) เป็นหนังสือที่ผู้ขาย หรือผู้รับจ้างขอให้ธนาคารออกให้แก่ผู้ซื้อหรือผู้ว่าจ้างเพื่อรับรองว่าเมื่อผู้ซื้อหรือผู้ว่าจ้าง ได้จ่ายเงินล่วงหน้าให้แก่ผู้ขาย หรือผู้รับจ้างก่อนการส่งมอบสิ่งของที่ซื้อขายกันหรือก่อนการทำงานตามสัญญาแล้วเสร็จ หากผู้ซื้อไม่ได้รับสินค้าจากผู้ขาย หรือผู้รับจ้างทำงานไม่เสร็จตามสัญญาธนาคารก็ยอมชดใช้แทนไม่เกินวงเงินที่กำหนด

3.2 การค้ำประกัน การรับเงินค่างานที่ถูกหักไว้ (Retention Guarantees) เป็นการค้ำประกันการรับเงินค่างานที่ส่งมอบแต่ละงวดซึ่งจะถูกผู้ที่ว่าจ้างหักไว้ตามเงื่อนไขสัญญาจำนวนหนึ่ง จากค่างานงวดนั้นเพื่อเป็นการประกันผลงาน ที่ทำไว้ในกรณีที่อาจเกิดการเสียหายขึ้นและผู้รับจ้างไม่จัดการซ่อมแซม ให้ผู้ว่าจ้างจะได้นำเงินที่กันไว้นี้เป็นค่าใช้จ่ายในการซ่อมแซม หรือจ้างให้คนอื่นทำแทน มักจะได้แก่การค้ำประกันผู้รับเหมาก่อสร้างที่ ทำการก่อสร้างรายใหญ่ หรือการสร้างทาง เป็นต้น ผู้รับเหมาจะให้ธนาคารค้ำประกันไว้ก็เพื่อจะได้นำเงินที่กันไว้ขึ้นมาใช้ เป็นประโยชน์ หมุนเวียนในการดำเนินงานได้ ถ้ามีข้อเสียหายดังกล่าวเกิดขึ้น ธนาคารจะเป็นผู้รับผิดชอบ ชดใช้แทนให้ในฐานะผู้ค้ำประกัน

3.3 การค้ำประกันการใช้เช็ค ชำระค่าภาษีอากรแก่กรมศุลกากรการชำระค่าภาษีให้ แก่กรมศุลกากร พ่อค้าจะต้องชำระเป็นเงินสด แต่เพื่อความสะดวกปลอดภัยพ่อค้าจะขออนุญาตชำระด้วยเช็ค โดยจะขอให้ธนาคารเป็น ผู้ออกหนังสือค้ำประกัน การจ่ายเงินตามเช็คของตนไว้ การค้ำประกันแบบนี้วงเงิน ที่เข้าค้ำประกันเป็นวงเงินต่อหนึ่งวัน สำหรับเช็คที่สั่งจ่ายทุกฉบับภายในวงเงิน และในระหว่างที่มีค้ำประกันไว้ ดังนั้นการค้ำประกันประเภทนี้จัดว่าอัตราเสี่ยงของธนาคารสูงมาก

3.4 การค้าประกันทัณฑ์บนการนำสินค้า หรือสิ่งของเข้ามา ในประเทศผู้นำเข้าต้องเสียบภาษีให้กรมศุลกากรตามพิกัด ถ้าเป็นการนำเข้าเพียงชั่วคราวผู้นำเข้าต้องทำทัณฑ์บนไว้ต่อกรมศุลกากร เพื่อประกันว่า เมื่อตนออกไปนอกประเทศแล้วจะนำสินค้า หรือ สิ่งของออกไปด้วย ซึ่งในการทำทัณฑ์บนนี้ จะต้องมิธนาการเข้าค้าประกันผู้นำเข้าไว้ ต่อ กรมศุลกากรอีกชั้นหนึ่ง อายุการค้าประกันประเภทนี้แต่ละครั้งไม่เกิน 6 เดือน นับแต่วันนำเข้า

3.5 การค้าประกันการชำระเงินค่ากระแสไฟฟ้า การใช้ ไฟฟ้าของการไฟฟ้า ตามโรงงาน บริษัท ห้างร้านต่างๆ ที่ต้องใช้กระแสไฟฟ้าจำนวนมากการ ไฟฟ้าจะเรียกผู้ใช้ไฟฟ้า วางเงินประกันการชำระค่าไฟฟ้าไว้ประมาณ 3 เท่าของค่าไฟฟ้าที่ใช้แต่ละ เดือนซึ่งลูกค้าก็มักจะขอให้ธนาคารค้าประกันไว้แทนการที่จะนำ เงินสดไปมอบไว้เป็นประกัน

3.6 การค้าประกัน การชำระค่าสินค้า ที่ซื้อขายโดยเงิน เชื้อในการซื้อขายสินค้าโดยเงินเชื้อ จะมีการตกลงกันระหว่างผู้ซื้อและผู้ขาย โดยผู้ขายยอมปล่อย สินค้าของตนเองแก่ผู้ซื้อ เพื่อนำไปจำหน่ายก่อนหรือใช้ให้ภายในวง เงินตามที่จะตกลงกัน หรือทำ สัญญาต่อกันและ ผู้ซื้อจะต้องชำระค่าสินค้าให้ผู้ขาย นับตั้งแต่วันที่ได้รับสินค้านั้นไป แต่ละคราว ภายในกำหนดเวลาแล้วแต่จะตกลงกัน เช่นภายใน 30, 60 วัน เป็นต้น วงเงินค่าสินค้าและ กำหนดเวลา ที่จะต้องชำระเงินค่าสินค้า คือสิ่งที่ผู้ขายสินค้าโดยเครดิตหรือเงินเชื้อจะเรียกร้อง ให้ลูกค้าของตนจัดหา โดยให้ธนาคารเข้าค้าประกันไว้

3.7 การค้าประกันต่อกองตรวจคนเข้าเมือง เมื่อบุคคล ต่างต่างจะเดินทางเข้ามาในราชอาณาจักร จะต้องมิบุคคลที่เชื่อถือได้ ยื่นคำร้องต่อกองตรวจคน เข้าเมืองพร้อมทั้งทำสัญญาค้าประกันผู้นำเข้าชั้นหนึ่งก่อน ภายในวง เงินที่กองตรวจคนเข้าเมือง กำหนดไว้แล้ว บุคคลนั้นจะต้องยื่นคำร้องและทำสัญญาค้าประกันตนเอง ไว้ต่อกองตรวจคนเข้า เมืองโดยวางเงินสดหลักทรัพย์ หรือจัดให้มีธนาคารค้าประกันตนไว้ต่อกองตรวจคนเข้าเมืองอีก ชั้นหนึ่งด้วย ซึ่งส่วนมากนิยมให้ธนาคารค้าประกัน

3.8 การค้าประกันการฝากเก็บ และ แปรสภาพข้าวเปลือก เป็นการค้าประกันระหว่างเจ้าของโรงสีผู้รับฝาก และแปรสภาพข้าวเปลือกกับองค์การตลาดเพื่อ เกษตรกรกระทรวงพาณิชย์ซึ่งเป็นผู้ฝาก โดยผู้รับฝากจะขอให้ธนาคารเข้าค้าประกัน ข้าวที่ฝาก เก็บไว้ในโกดัง ต่อองค์การตลาดเพื่อเกษตรกร ตามวงเงินที่กำหนด หากมีการบิดพลิ้วผิดสัญญา หรือข้าวที่ฝากเก็บ เกิดการสูญหายไม่ว่ากรณีใดๆ องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร มีสิทธิเรียกค่าปรับ หรือค่าเสียหาย ได้จากธนาคารให้ชดใช้แทนได้ภายในวง เงินที่ ธนาคารค้าประกันในฐานะ ผู้ค้าประกัน ธนาคารคิดค่าธรรมเนียม 1.5% ต่อปีของวงเงินที่ให้ค้าประกัน

3.9 การค้าประกัน การสำรองข้าวเพื่อส่งออก ในการส่งข้าวออกต่างประเทศ พ่อค้าผู้ส่งออก จะต้องขายข้าว เพื่อใช้เป็นข้าวสำรองไว้ส่วนหนึ่ง กับองค์การคลังสินค้ากระทรวงพาณิชย์ ในอัตราส่วน 1:1 แต่เนื่องจากพ่อค้าผู้ส่งออกอาจประสบอุปสรรคบางประการ ไม่สามารถจะส่งมอบข้าวมาสำรองจริงๆ ได้ทันตามกำหนดเวลาการส่งข้าวออก ฉะนั้น พ่อค้าผู้ส่งออก จึงมาขอให้ธนาคารเข้าเป็นลูกค้าประกัน การสำรองข้าวจำนวนนั้น กับกรมการค้าต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ ซึ่งธนาคารจะพิจารณาค้าประกันให้กับ ผู้เคยค้าเท่านั้น

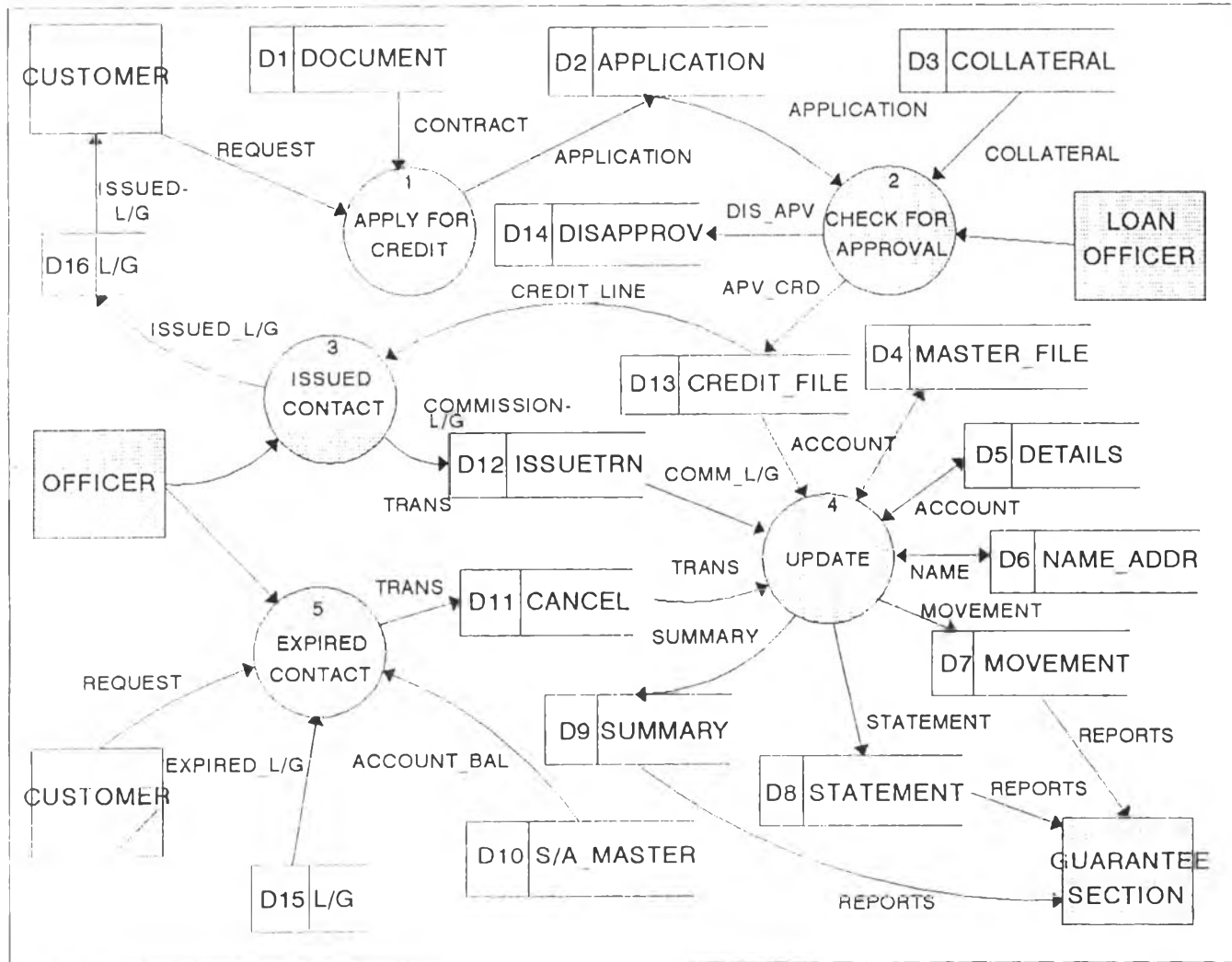
3.10 การค้าประกันการส่งข้าวโพดออกเป็นการค้าประกันให้กับพ่อค้าผู้ส่งข้าวโพดขายต่างประเทศ ซึ่งในการส่งข้าวโพดออกไป ขายยังตลาดต่างประเทศนั้นสภาหอการค้าไทยกระทรวงพาณิชย์ จะเป็นผู้ทำการติดต่อกับประเทศ ผู้ซื้อให้เพื่อจะได้ทราบว่าในแต่ละฤดูการผลิตจะมีประเทศใด ต้องการข้าวโพดเป็นปริมาณเท่าใด แล้วกรมต่างประเทศจะแจ้งให้ผู้ขายส่งออกทราบว่า มีลูกค้าผู้ซื้อในต่างประเทศ แห่งใดพร้อมทั้งระบุ จำนวนที่ต้องการและให้ผู้ซื้อกับผู้ขาย ตกลงทำสัญญากันตามจำนวน ที่ได้รับอนุญาต โดยผ่านสภาหอการค้าไทยเป็นลูกค้าประกันการส่งออกต่อผู้ซื้อในต่างประเทศว่า ผู้ขายสัญญาจะส่งข้าวโพดให้ ในระยะเวลาที่กำหนดได้ตามจำนวน แล้วผู้ขายจะขอให้ธนาคารเข้าค้าประกันสัญญา ที่ทำไว้กับสภาหอการค้าไทยตามวงเงิน ค่าปรับที่กำหนดไว้ หากมีการบิดพลิ้วผิดสัญญาไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขอันเป็นการกระทำให้สภาหอการค้าไทยเสียหายต่อประเทศผู้สั่งซื้อ ทางสภาหอการค้าไทยมีสิทธิเรียกค่าปรับหรือค่าเสียหายได้ จากธนาคารให้ชดใช้ตามวงเงินที่เข้าค้าประกันภายใน 7 วัน

3.11 สัญญาค้าประกันที่ออกให้กับบริษัทเรือ (Shipping Guarantees :S/G) เป็นหนังสือค้าประกันของธนาคาร ออกให้แก่บริษัทเรือ เพื่อให้ลูกค้านำไปแสดงแก่บริษัทเรือ กล่าวคือ เมื่อลูกค้าของธนาคารได้สั่งสินค้าจากต่างประเทศ โดยเปิดเลตเตอร์ออฟเครดิตผ่านธนาคาร ถ้าปรากฏว่าสินค้าถึงกรุงเทพฯแล้ว แต่ใบตราส่งสินค้ายังไม่ถึง และลูกค้าจำเป็นต้องไปออกสินค้าก่อน เมื่อไม่มีใบตราส่งไปแสดงต่อบริษัทเรือ เพื่อขอเปลี่ยนเป็นใบขนสินค้า (Delivery Order :D/O) ลูกค้าจะไปออกสินค้าจากท่าเรือไม่ได้วิธีที่ลูกค้าจะออกสินค้าให้ได้ก่อนที่ใบตราส่งจะมาถึง ก็โดยการขอให้ธนาคารออก "หนังสือค้าประกันการออกสินค้าต่อบริษัทเรือ" ซึ่งให้ลูกค้าได้มีโอกาสออกสินค้ามาก่อน ต่อเมื่อธนาคารได้รับเอกสารการส่งสินค้าจากธนาคารตัวแทนในต่างประเทศแล้ว จึงจะให้ลูกค้านำไปตราส่งไปให้บริษัทเรือผู้ขนสินค้าเพื่อขอรับหนังสือค้าประกันคืนให้ธนาคาร เพราะฉะนั้น ธนาคารจะต้องรับผิดชอบ ตามหนังสือค้าประกันอยู่ตราใบที่ยังไม่ได้รับหนังสือค้าประกันคืนมา ในการยื่นขอให้ธนาคารออกชิปปิงการ์รันตีให้ทุกครั้งนั้น ลูกค้าจะต้องยื่นพร้อมกับใบทรัสต์รีซีพ ยกเว้น ลูกค้ารายนั้นจะชำระตัวเงินค่าสินค้า เป็นเงินสด ธุรกิจดังกล่าวนี้เป็นธุรกิจที่ต้องส่งสินค้าหรือวัตถุดิบจาก

ต่างประเทศมาใช้ เช่น ธุรกิจการก่อสร้างและขนส่ง ธุรกิจการส่งสินค้าเข้า ธุรกิจทางด้านอุตสาหกรรม

3.12 สัญญาค้ำประกันภาษีขาเข้า สำหรับวัตถุดิบที่นำเข้ามา เพื่อผลิตเป็นสินค้าสำเร็จรูป เป็นการค้ำประกันการชำระค่าภาษีอากร หรือค่าภาษีอากรเพิ่มเติมเงินเพิ่ม ตลอดจนหนี้อุปกรณือื่นๆ ตามกฎหมาย สำหรับวัตถุดิบที่นำเข้ามา เพื่อทำการผลิตและประกอบหรือผสมเป็นสินค้าสำเร็จรูป แล้วส่งออกไปจำหน่ายยังต่างประเทศอีกครั้งหนึ่ง ภายในกำหนด 6 เดือนนับแต่วันที่นำของเข้าตามประกาศของกรมศุลกากรที่ 33/2517 วงเงินค้ำประกันทางกรมศุลกากรจะเป็นผู้กำหนดมาเอง

ธนาคารแห่งประเทศไทยได้มีข้อกำหนด ห้ามมิให้ธนาคารพาณิชย์ ค้ำประกันลูกค้ายรายใดรายหนึ่ง เกินกว่าร้อยละ 20 ของเงินกองทุนของธนาคาร และยอดค้ำประกันเงินกู้ยืมรวมกันทุกรายต้องไม่เกิน 5 เท่าของเงินกองทุน ของธนาคาร การค้ำประกันทุกประเภทธนาคารจะพิจารณาเสมือนการให้สินเชื่อ ธนาคารจะคิดค่าธรรมเนียมการออกหนังสือค้ำประกัน ในอัตราร้อยละ 2 ต่อปี จากวงเงินที่เอาประกันเว้นแต่ รายที่มีเงินฝากเป็นประกัน (Collateral) ธนาคารจะคิดร้อยละ 1 ต่อปี(ครึ่งหนึ่ง) ระบบงานการค้ำประกัน แสดงสรุปได้ดังรูปที่ 2.12

รูปที่ 2.12 แสดงระบบงานการค้ำประกัน

4. การรับรองและการอาวัลตั๋วเงิน (Acceptance and Aval)

ก. การรับรอง

การรับรองตั๋วแลกเงิน คือ การค้าประกันการจ่ายเงินตามตั๋วแลกเงิน (Bills of Exchange) ทั้ง 2 ประเภท คือ ตั๋วแลกเงินชนิดที่ต้องจ่ายเมื่อเห็น (Sight Bill) และตั๋วแลกเงินที่มีกำหนดเวลา (Usance Bill) โดยที่ลูกค้าของธนาคารเป็นผู้สั่งจ่ายเงินตามตั๋วให้กับ ผู้ทรงตั๋วหรือผู้ที่มีชื่อระบุที่หน้าตั๋วภายในกำหนดเวลาหนึ่งที่ตกลงกันได้ ธนาคารเป็นผู้รับรอง (Banker's Acceptance) จึงมีการผูกพันในอันที่จะจ่ายเงินจำนวนที่รับรอง เมื่อครบกำหนดตามสัญญา ผู้ทรงตั๋วจะนำตั๋วนี้มา ขึ้นเงินจากธนาคารได้ทันทีซึ่งธนาคารก็จะจ่ายให้โดยตัดบัญชีของลูกค้าตามที่ได้ตกลงกันไว้ก่อนแล้ว (โดยทั่วไปผู้รับรองตั๋วต้องเป็นผู้จ่ายเท่านั้น ตามคำสั่งของผู้สั่งจ่าย ซึ่งในที่นี้ธนาคารเป็นผู้จ่าย)

ข. การอาวัล

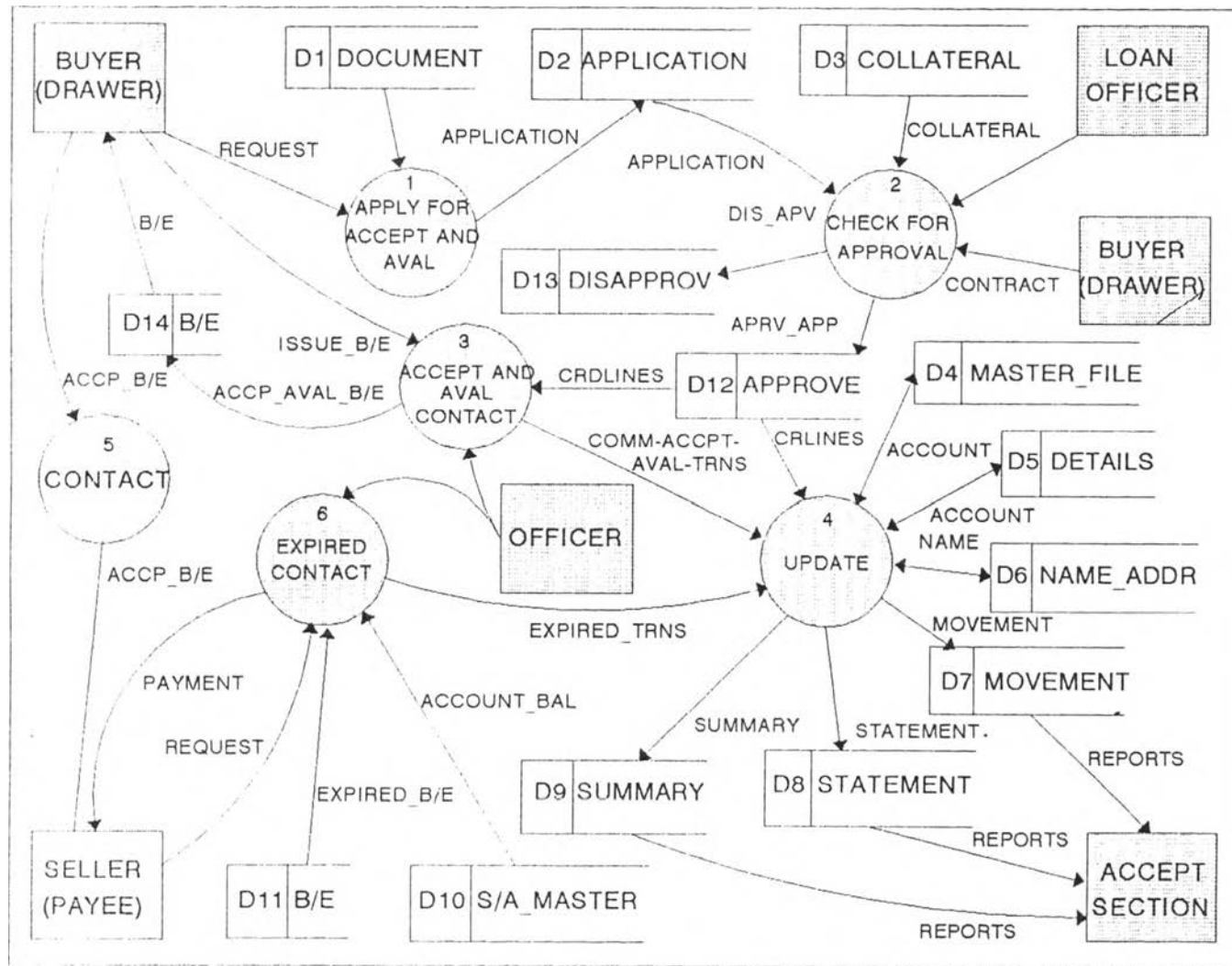
การอาวัล คือ การรับค้าประกันการชำระ เงินตามตั๋วเงิน ทั้งจำนวน หรือ เพียงบางส่วน ให้ลูกค้าของธนาคาร โดยที่เมื่อผู้สั่งจ่ายเงินสั่งให้ลูกหนี้ของตนจ่ายเงินจะมีการยื่นให้ลูกหนี้รับรองตั๋วจึงจะสมบูรณ์ แต่ผู้ทรงตั๋วอาจไม่ยอมรับแม้รับรองแล้วเพราะอาจจะไม่รู้จักกัน ดังนั้นผู้จ่ายจะต้องสร้างความ เชื่อถือ โดยนำตั๋วไปให้ธนาคารค้าประกันด้วยการอาวัลอีกที เมื่อธนาคารเข้ารับเป็นผู้อาวัลแล้ว เมื่อตั๋วถึงกำหนดชำระ เงินหากลูกค้าไม่ชำระ เงินให้ ธนาคารจะต้องเป็นผู้ชำระแทนให้ทันที

การอาวัลมีอยู่ 2 ชนิด คือ

1. การอาวัลตั๋วแลกเงิน (Bills of Exchange :B/E) ซึ่งระบุการจ่ายเงินให้กับผู้ถือ (Bearer) หรือ ผู้ที่มีชื่อระบุอยู่ที่หน้าตั๋ว
2. การอาวัลตั๋วสัญญาใช้เงิน(Promissory Note :P/N) ซึ่งระบุให้กับผู้รับเงินที่ระบุชื่อไว้

ค่าธรรมเนียม จะกำหนดตามระยะเวลาครบกำหนดและอายุของตั๋วเงิน ปัจจุบันร้อยละ 1.5 ต่อปี

ระบบงานการรับรองและการอาวัลตั๋วเงิน แสดงสรุปได้ดังรูปที่ 2.13

รูปที่ 2.13 แสดงระบบงานการรับรองและอาร์ลตั๋วเงิน